

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsnämnden

Handläggare:
Hellstrand Eva

Riktat stöd för verksamhetsutveckling för nyanlända elever

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att utifrån beviljade medel från Skolverket ingå ett fortsatt samarbete med Skolverket (överenskommelse 2) för stöd till verksamhetsutveckling för nyanlända elever

Sammanfattning

Arbetsmarknadsnämnden beslutade i maj 2019 om att inleda en samverkan med Skolverket i en första överenskommelse om att göra en nulägesanalys med prioriterade åtgärder för verksamhetsutveckling för nyanlända elever. Målet är högre måluppfyllelse för nyanlända och grundar sig i ett regeringsuppdrag. (*Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska (U2018 / 00404 / S).*) Skolverket erbjuder nu kommunen att teckna en andra överenskommelse om samarbete med riktat stöd från Skolverket utifrån den nulägesanalys och åtgärdsplan som tagits fram.

Ärendet

Skolverket erbjuder Uppsala kommun stöd i syfte att stärka kommunens förmåga att erbjuda nyanlända barn och elever en utbildning av hög och likvärdig kvalitet. Den riktade satsningen gäller alla skolformer och handlar både om finansiellt stöd, men också om stöd i form av särskilda processtödjare från Skolverket som aktivt följer arbetet. Uppsala kommun har valts ut tillsammans med ett antal andra kommuner utifrån en kombination av att flera nyanlända tagits emot och att kommunen har liten erfarenhet att arbeta med denna målgrupp

Arbetsmarknadsnämnden beslutade den 20 maj 2019 om att ingå en första överenskommelse med Skolverket om samarbete inför en nulägesanalys i arbetet med måluppfyllelse för nyanlända eller flerspråkiga elever. I nulägesanalysen har ett antal insatser prioriterats för att stärka utbildningen för målgruppen. Det handlar om insatser inom följande områden:

- Styrning och verksamhetsutveckling
  - Nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och vuxenutbildningen
  - Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen
- Undervisning och lärande
  - Fortsatt kvalitetsarbete (via Nationellt centrum för andraspråk) med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära
- Betyg och bedömning
  - Nätverk för svenska som andraspråklärare och sfi-lärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Inom ramen för satsningen söks även stöd för att finansiera en processledare på 100 % som samordnar insatserna och verkar för kontinuitet samt implementering i ordinarie verksamhet.

I bilagd åtgärdsplan till ärendet framgår vuxenutbildningens insatser tillsammans med övriga skolformers utvecklingsområden. För vuxenutbildningen söks medel från Skolverket på **5 201 020 kronor**. Skolverket kommer att besluta om kommunens åtgärdsplan och finansiering av satsningarna den 6 december 2019. Insatsernas omfattning får avgöras utifrån Skolverkets beslut.

Sammanlagt kommer samverkan i överenskommelse 2 att pågå som längst under ca 2,5 år.

Förvaltningen föreslår arbetsmarknadsnämnden att teckna en andra överenskommelse med Skolverket. Förvaltningen avser att rapportera till arbetsmarknadsnämnden två gånger om året gällande insatserna.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Bilaga Åtgärdsplan

Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barn och elevers lärande Uppsala kommun

---

Åtgärdsplan

**Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barn och
elevers lärande**

Uppsala kommun

Processledare Uppsala kommun

Inger Björklund, förskolan

Mehnosh Ensafmanesh, grundskolan

Halez Abdulkarim, gymnasieskolan

Louise Jacobsson, vuxenutbildningen

Innehållsförteckning

Inledning	9
Uppsalas kommunala förskoleverksamheter	9
Uppsalas kommunala grundskolor	10
Uppsalas kommunala gymnasieskolor	10
Uppsalas vuxenutbildningen	11
1. Styrning och utveckling av verksamheten	13
1.1 Förskola: Leda nyanländas lärande Systematisera planer och rutiner samt riktlinjer	13
1.1.1 Mål	13
1.1.2 Förväntade effekter	14
1.1.3 Leda nyanländas lärande i förskola	14
1.1.3.1 Utveckla gemensamma riktlinjer och stödmaterial för mottagande av nyanlända barn till förskolan med Mottagning för nyanlända, Antagnings- enheten, Systemstöd och Enheten för flerspråkighet	15
1.1.3.2	15
1.1.3.3 Ett gemensamt uppdrag tas fram	15
Ansvar	15
Delaktighet	15
Uppföljning och utvärdering	15
1.1.4 IKT-digitalprocesstödjare	16
1.1.4.1 Mål	16
1.1.4.2 Förväntad effekt	16
1.1.4.3 Insatser	17
1.1.4.3.1 Insats: IKT-digitalprocesstödjare för att samordna stödmaterialens insatser	17
Tidsplan	18
Kostnader	18
Ansvar	18
Delaktighet	18
Uppföljning och utvärdering	18
1.2 Grundskola: Skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna	19
1.2.1 Mål	19
1.2.2 Förväntad effekt	19
1.2.3 Insatser inom ramen för skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna	20
1.2.3.1 Insats: Riktlinjer för studiehandledning	20
Ansvar	20
Delaktighet	20
Uppföljning och utvärdering	20
1.2.3.2 Insats: Samordnare på skolorna	21
Ansvar	21
Delaktighet	21
Uppföljning och utvärdering	22
1.2.3.3 Insats: Representant från enheten för flerspråkighet i kompetens- teamet för nyanlända	22
Ansvar	23
Delaktighet	23

	Uppföljning och utvärdering	23
1.3	Gymnasiet: Implementera och utveckla Studiehandledning på modersmålet i gymnasieskolan	24
1.3.1	Mål	24
1.3.2	Förväntade effekter	24
1.3.3	Insatser inom ramen för studiehandedning på modersmålet	25
1.3.3.1	Planerad insats Kompetensutveckla studiehandedare i gymnasieskolan	25
	Ansvar	26
	Delaktighet	26
	Uppföljning och utvärdering	26
1.3.3.2	Nätverk för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte	26
	Ansvar	27
	Delaktighet	27
	Uppföljning och utvärdering	27
1.3.3.3	Implementera och samordna studiehandedning på nationellt program	27
1.3.3.3.1	Beskrivning av insats: Seminariet om Studiehandedning som brygga till lärande	27
1.3.3.3.2	Beskrivning av insats: Implementera och samordna studiehandedning i nationella program	28
	Ansvar	29
	Delaktighet	29
	Uppföljning och utvärdering	29
1.3.3.3.5	Utveckla samarbetet mellan studiehandedare och ämneslärare på språkintröduktion	29
1.3.3.3.5.1	Beskrivning av insats: Seminariet om Studiehandedning på språkintröduktionsprogrammet	29
1.3.3.3.5.2	Beskrivning av insats: Tid för samplanering	30
	Ansvar	30
	Delaktighet	30
	Uppföljning och utvärdering	30
1.4	Gemensamt utvecklingsmål för gymnasieskolan och vuxenutbildningen: nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och vuxenutbildningen 31	
1.4.1	Mål	31
1.4.2	Förväntade effekter	31
1.4.3	Beskrivning av insatsen	31
	Ansvar	33
	Delaktighet	33
	Uppföljning och utvärdering	33
1.4.4	Bakgrund till Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen	33
1.4.4.1	Mål	34
1.4.4.2	Förväntade effekter	34
1.4.4.3	Beskrivning av insatsen Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen	34
	Ansvar	35

	Delaktighet	35
	Uppföljning och utvärdering	35
2.	Undervisning och lärande	36
2.1	Förskolan: Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA).....	36
2.1.1	Mål	36
2.1.2	Förväntade effekter	36
2.1.3	Insats inom ramen för utvecklingsområdet	37
2.1.3.1	Kompetensutveckling i SKUA – handledare i förskolan – nätverk	37
2.1.3.2	Projektanställning av IKT-digitalprocesstödjare	37
	Ansvar	37
	Delaktighet	38
	Uppföljning och utvärdering	38
2.2	Grundskola: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	39
2.2.1	Mål	39
2.2.2	Förväntade effekter	39
2.2.3	Insatser inom ramen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	40
2.2.3.1	Insats: Kollegialt lärande för rektorer inom språk- och kunskaps- utvecklande arbetssätt	41
	Ansvar	41
	Delaktighet	41
	Uppföljning och utvärdering	41
2.2.3.2	Insats: Kompetensutveckling för förstelärare inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	42
	Ansvar.....	42
	Delaktighet	43
	Uppföljning och utvärdering	43
2.2.3.3	Insats: Kollegialt lärande på skolorna i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	43
	Ansvar	44
	Delaktighet	44
	Uppföljning och utvärdering	44
2.2.4	Skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk	45
2.2.4.1	Mål	45
2.2.4.2	Förväntade effekter	46
2.2.4.3	Insatser inom ramen för svenska som andraspråksundervisningen	46
2.2.4.3.1	Insats: Föreläsning och workshop för rektorer om svenska som andraspråksundervisningen och flerspråkighet	46
	Ansvar	47
	Delaktighet	47
	Uppföljning och utvärdering	47
2.2.4.3.2	Insats: Nätverk för lärare som undervisar i svenska som andraspråk	47
	Ansvar	48
	Delaktighet	48
	Uppföljning och utvärdering	48

2.2.4.3.3	Insats: Skapa centrala riktlinjer för huvudman för ämnet svenska som andraspråk	48
	Ansvar	49
	Delaktighet	49
	Uppföljning och utvärdering	50
2.3	Gymnasieskolan: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	51
2.3.1	Mål	51
2.3.2	Förväntade effekter	51
2.3.3	Insatser inom ramen för utvecklingsområdet språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	51
2.3.3.1	Fortbildning inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	51
2.3.3.2	Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på språkintröduktion	53
	Ansvar	53
	Delaktighet	54
	Uppföljning och utvärdering	54
2.4	Vuxenutbildningen: Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära	55
2.4.1	Mål	56
2.4.2	Förväntade effekter	56
2.4.3	Beskrivning av insatsen Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära	56
	Ansvar	58
	Delaktighet	58
	Uppföljning och utvärdering	59
3	Förutsättningar för lärande och trygghet	60
3.1	Förskolan: Förhållningssätt och värdegrundsfrågor	60
3.1.1	Mål	60
3.1.2	Förväntade effekter	60
3.1.3	Insatser inom ramen för utvecklingsområdet	61
3.1.3.1	Praktiknära frågor, case och diskussioner i PDK arbete	61
3.1.3.2	Kompetensutveckling i TMO	61
3.1.3.2.1	Beskrivning av insatsen Traumamedveten omsorg TMO	61
3.1.3.3	PDK-processtödjare samt processtödjare i Interkulturalitet	61
3.1.3.3.1	Förväntad effekt	62
3.1.3.3.2	Insatser	62
	Ansvar	63
	Delaktighet	63
	Uppföljning och utvärdering	63
3.2	Gymnasieskola: Kompetensutveckling inom Elevhälsan	65
3.2.1	Mål	65
3.2.2	Förväntade effekter	65
3.2.3	Insatser inom ramen för Förutsättningar för lärande och trygghet	66
3.2.3.1	Beskrivning av insatsen Traumamedveten omsorg – TMO	66

3.2.3.2	Beskrivning av insatsen fortbildning kring Skolsocialarbete och elevhälsan 7,5 Hp	66
	Ansvar	67
	Delaktighet	67
	Uppföljning och utvärdering	67
4	Bedömning och betygssättning	68
4.1	Gemensamt utvecklingsmål för gymnasieskolan och nätverk för förberedelseklassen inom grundskolan, samt gymnasieskolan och vuxenutbildningen	68
4.1.1	Mål	68
4.1.2	Förväntade effekter	69
4.1.3	Beskrivning av insatsen Nätverk för svenska som andraspråklärare på språkintröduktion och Förberedelseklass inom gymnasieskolan och grundskolan	69
4.1.3.1	Beskrivning av insatsen	69
	Ansvar	70
	Delaktighet	70
	Uppföljning och utvärdering	70
4.1.4	Beskrivning av insatsen Nätverk för svenska som andraspråklärare och sfi-lärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen	71
	Ansvar	72
	Delaktighet	72
	Uppföljning och utvärdering	72
5	Resurser	73
	Lokalt team och processledare för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande	73
	Mål med insatsen	73
	Förväntade effekter	73
	Beskrivning av insatsen	73
	Lokalt team	73
	Deltagare i insatsen	74
	Tidsplan	74
	Kostnader	74
	Ansvar	74
	Delaktighet	74
	Uppföljning och utvärdering	74
5.1	Förskolan	75
5.2	Grundskolan	75
5.3	Gymnasieskolan	76
5.4	Vuxenutbildningen	77
6	Erfarenhetsspridning	78
6.1	Förskolan	78
6.2	Grundskolan	78
6.3	Gymnasieskolan	78
6.4	Vuxenutbildningen	79
7	Tidsplaner och kostnader	80

7.1	Förskolan	80
7.2	Grundskolan	83
7.3	Gymnasieskolan	86
7.4	Vuxenutbildningen	91

Åtgärdsplan för Uppsala kommun

Inledning

Uppsala är Sveriges fjärde största stad med drygt 220 000 innevånare. Uppsala är en kommun som kombinerar stad och land, traditionsrik universitetsstad och näringsliv samt nybyggare och inpendlare. Mellan perioden 2015 och 2019 har ett stort antal nyanlända barn och elever med annat modersmål än svenska ökat inom Uppsala kommuns skolformer.

För att stärka kvaliteten på utbildning för nyanlända barn och elever inledde Uppsala kommun 2019 ett särskilt samarbete med Skolverket. Överenskommelsen innebär riktade verksamhetsinsatser under en treårsperiod där målet är att fler ska nå skolans kunskapsmål. I riktade insatser för nyanlända och flerspråkigas lärande bekostar Skolverket, under den första överenskommelsen, en processledare för respektive skolform. Processledaren har till uppgift att kartlägga verksamheten för att ta fram insatser utifrån identifierade behov för att öka måluppfyllelsen i verksamheten för nyanlända barn och elever med annat modersmål än svenska och flerspråkiga barn och elever. Vidare har processledaren tillsammans med ledningsfunktioner ett ansvar att sprida kunskaper och skapa delaktighet för de som arbetar i verksamheten när det gäller analys av verksamheten och insatser som ska genomföras under samarbetsperioden med Skolverket.

En lokal arbetsgrupp har bildats av de fyra processledarna, dessa ingår dessutom i ett lokalt team där även områdeschef för grundskola, verksamhetsutvecklare och utvecklingsledare ingår. Det lokala teamet har träffats under ett antal tillfällen under våren och hösten 2019, dessa träffar kommer att fortsätta fram tills satsningens slut, våren 2022. Processledarna har träffats regelbundet under hösten 2019, även dessa träffar kommer att fortsätta fram till samarbetsperiodens slut. Arbetet med att ta fram åtgärdsplan för de utvecklingsområden som har identifierats har skett i olika etapper. För att kunna beskriva ett nuläge vad gäller nyanlända och flerspråkiga elevers lärande samt för att ringa in utvecklingsområden och orsaker till dem, har två workshops hållits med respektive skolform under hösten 2019, under ledning av Skolverket.

Uppsalas kommunala förskolor

Uppsalas kommunala förskola består av cirka 100 förskolor och 7 500 barn. Andelen utbildade förskollärare uppgår till cirka 38 %. Redan 2013 och 2016 fick den kommunala förskolan i Uppsala föreläggande av Skolinspektionen inom utvecklingsområden gällande förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling.

Den kommunala förskoleverksamheten startade 2014 ett tre-årigt projektarbete i samarbete med Modersmålsenheten för att få en gemensam förståelse av uppdraget och en bättre organisation för att möta de nyanlända och flerspråkiga barnen i verksamheten men under projektets gång lades Modersmålsenheten ned och delar av den gick in i Enheten för flerspråkighet (EFF).

Under höstterminen 2019 påbörjades en nulägesanalys tillsammans med Skolverket vid två på varandra följande workshops med cirka 60 medverkande från 24 förskolor och områden med flest nyanlända och flerspråkiga barn. I workshopen deltog områdeschefer, rektorer, ansvariga förskollärare och strategiska resurser på området. De utvecklingsområden som framkommit efter dessa workshops är:

1. Styrning och utveckling av verksamheten
- systematisera planer och rutiner samt riktlinjer där huvudmannen skapar förutsättningar för de nyanlända och flerspråkiga barnen, system som stödjer verksamheten med

- planering, uppföljning och utvärdering (del av SKA), språkkartläggning vid introduktionen och språksamtal i utvecklingssamtalet
2. Undervisning och lärande
    - Kompetensutveckling i SKUA, språk och kunskapsutvecklande arbetssätt och kunskap kring flerspråkighet
  3. Förutsättningar för lärande och trygghet
    - Kompetensutveckling i Förhållningssätt och värdegrundsfrågor, interkulturalitet

Uppsalas kommunala grundskolor

Uppsalas kommunala grundskolor består av cirka 58 grundskolor och sex grundsärskolor med cirka 21 300 elever. Under avdelning grundskola ingår även Enheten för flerspråkighet, EFF, som är en central organisation för modersmålsundervisning och studiehandledning samt centrala elevhälsan och konsultativt stöd som har sina egna skolledare och verksamhetschefer. Det finns en avdelningschef och fyra områdeschefer. Skolorna är indelade i område A, B, C och D, där varje område har en områdeschef.

Arbetet med att ta fram åtgärdsplan för de utvecklingsområden som har identifierats har skett i olika etapper. För att kunna beskriva ett nuläge vad gäller nyanlända- och flerspråkiga elevers lärande samt ringa in utvecklingsområden och orsaker till dem, har två workshop hållits under hösten 2019, under ledning av Skolverket. Under dessa workshopar identifierades flertal utvecklingsområden för grundskolan. Utvecklingsområdena är:

1. Styrning och utveckling av verksamhet
  - Skapa förutsättningar för studiehandledningen på skolenheterna
2. Undervisning och lärande
  - Eleverna utvecklar språk- och ämneskunskaper parallellt
  - Skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk

Uppsalas kommunala gymnasieskolor

Uppsalas kommunala gymnasieskolor består av nio gymnasieskolor med ca 44 nationella program. Alla nationella utbildningar inom gymnasieskolan är tre år och kallas program. Det finns 18 nationella program och de har samma innehåll i hela landet. De är uppdelade i tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande program. Alla skolor har en enhetsrektor och programrektorer till de olika programmen.

Inom ramen för Skolverkets riktade insatser, att utveckla nyanlända- och flerspråkiga elevers lärande, har gymnasieskolan genomfört en nulägeanalys under hösten 2019. Nulägeanalysen har syftat till att identifiera utvecklingsområden som finns inom gymnasieskolorna när det gäller mottagande, utbildning och övergångar av nyanlända och flerspråkiga elever på individ-, struktur- och organisationsnivå. Med utgångspunkt i nulägeanalysen har denna åtgärdsplan tagits fram. Utvecklingsområden inom gymnasieskolan är:

1. Styrning och utveckling av verksamhet
  - Studiehandledning på modersmålet
  - Nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan skolformer
2. Undervisning och lärande
  - Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på ett kollegialt arbetssätt

3. Förutsättning för lärande och trygghet
  - Elevhälsan, kompetensutveckling och ett förebyggande- och främjande hälsoarbete
4. Bedömning och betygssättning
  - Nätverket mellan ämnesnätverket på språkintruktionsprogrammet på gymnasiet och förberedelseklassen i grundskolan
  - Nätverket mellan svenska som andra språklärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Uppsalas vuxenutbildning

Vuxenutbildningen i Uppsala kommun ligger under Arbetsmarknadsförvaltningen som är organiserad i tre avdelningar; socialtjänst - ekonomiskt bistånd, arbetsmarknad och vuxenutbildning. Avdelningschef för vuxenutbildning ansvarar för hela vuxenutbildningen både den inom egen regi och den som upphandlas externt. På kommunens centrala enhet för utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser finns enheterna Antagning och Vägledning. Kommunens vuxenutbildning, egen regi, ansvarar för sfi/svenska som andra språk grund, allmänna ämnen/Lärvux, yrkesutbildningarna Trädgård, Restaurang Lärning samt Vård och omsorg/Barn och fritid. De upphandlade utbildningsanordnarna (5 stycken) ansvarar för yrkesutbildningar, teoretiska kurser på grundläggande och gymnasial nivå samt sfi.

Mellan perioden 2015 och 2019 har ett stort antal nyanlända barn och elever med annat modersmål än svenska ökat inom Uppsala kommuns alla skolformer, bara inom vuxenutbildningen/sfi har antalet sfi elever ökat från 3 624 elever år 2015 till 5 004 elever, november 2019.

Redan under hösten 2017 och våren 2018 utkristalliserade det sig ett behov av att utveckla de så kallade integrerade språk- och yrkesutbildningar och att vuxenutbildningen behövde satsa mer på språket för de elever som läste yrkeskurser samtidigt som de läste sfi eller grundläggande svenska som andraspråk. Med bakgrund till detta inledde därför vuxenutbildningen under hösten 2018 ett första steg i en kompetensutvecklingsinsats för skollärdare tillsammans med Nationellt centrum för svenska som andra språk (NC). En kompetensutvecklings-insats som vuxenutbildningen nu hoppas kunna fortsätta arbeta med inom ramen för denna satsning tillsammans med Skolverket.

Under hösten 2019 inleddes en nulägesanalys tillsammans med Skolverket vid två workshops med ca. 45 medverkande både från egen regi och externa utbildare. Bland de som deltog fanns rektorer, utvecklingsledare, strateg, sfi-och sva-lärare, studie- och yrkesvägledare, utbildningskonsulenter, lärare från de allmänna ämnena, yrkeslärare, kurator m. fl. De utvecklingsområden som framkom under dessa workshops var:

1. Styrning och verksamhetsutveckling
  - Nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och vuxenutbildningen
  - Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen
2. Undervisning och lärande
  - Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära
4. Betyg och bedömning

- Nätverk för svenska som andraspråks lärare och sfi-lärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen

1 Styrning och utveckling av verksamheten

1.1. Förskola: Leda nyanländas lärande - Systematisera planer och rutiner samt riktlinjer

Förskolan fick en ny reviderad läroplan Lpfö 18, som trädde i kraft den 1 juli 2019.

Under 1. *Förskolans värdegrund och uppdrag, Förskolans uppdrag En likvärdig utbildning* står;

”Enligt skollagen ska utbildningen vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas.

Den ska ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn

i förskolan. Det innebär att utbildningen inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika. Utbildningen ska ta sin utgångspunkt i läroplanen och det barnen visar intresse för samt i det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig. Den ska kontinuerligt utmana barnen vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar.”

Under höstterminen 2019 hölls workshops i den kommunala verksamheten med cirka 60 medverkande från 24 förskolor och områden med flest nyanlända och flerspråkiga barn. Där framkom flera utvecklingsområden rörande introduktionen av nyanlända barn och familjer.

Handlingsplanen för mottagandet av nyanlända behöver revideras, för att innehålla rätt information till förskolorna av stödåtgärder. Mottagningen för nyanlända, Antagningen och den kommunala förskolan behöver samplanera rutiner och processer för hur mottagandet av nyanlända ska se ut för varje enskilt barns bästa.

Idag upplever många att nyanlända barn anländer till förskolans verksamhet utan att mottagande förskola fått förhandsinformation om barnet/familjen eller att barnet kommer före informationen och verksamheten har inte fått möjlighet att förbereda introduktionen. En försvårande omständighet för både barn/familj och verksamhet är att många byten/förflyttningar sker utan övergångsdokumentation.

Språksamtal och språkkartläggning vid introduktion är en viktig del i introduktionen av alla barn, och speciellt nyanlända och flerspråkiga eller minoritetsspråkiga barn för att kunna bygga på barns tidigare erfarenheter samt kunna utmana varje barns språkutveckling och lärande.

Idag kartläggs inte alla barn, bland annat på grund av stora kunskapsbrister om verktyget och att språkkartläggningen inte finns digitaliserat eller ligger tillsammans med introduktionsmaterialet. Språksamtalen finns inte heller som en del av utvecklingssamtalen eller digitaliserat.

Den genomförda kartläggningen/nulägesanalysen visar att nyanländas lärande inte synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet och att stöd för en mer utvecklad och fördjupad analys inom detta område saknas. Det finns en brist i det systematiska kvalitetsarbetet vad gäller uppföljning av flerspråkighet.

1.1.1 Mål

Säkerställa att förskolan ger nyanlända och flerspråkiga barn och deras vårdnadshavare en genomtänkt och strukturerad introduktion på förskolan.

1.1.2 Förväntade effekter

Den förväntade effekten av insatsen är ett likvärdigt mottagande av hög kvalitet i alla förskolor oberoende av var barnen placeras.

Att det finns en organisation med systematiserade planer och rutiner samt riktlinjer och stödmaterial av nyanlända barn i förskolan i samarbete med Mottagningen för nyanlända och Antagningsenheten

Effekterna kommer att följas upp i en utvärdering av insatser gentemot deltagarna som tog fram utvecklingsbehovet. Insatsen kommer att följas upp i enkätform och eventuellt kompletterande intervjuer.

1.1.3 Leda nyanländas lärande i förskolan

Tillsammans med Mottagning för nyanlända, Antagningsenheten och Systemstöd utvecklar vi gemensamma riktlinjer och stödmaterial för nyanlända barn.

Enheterna kommer genom gemensamma workshops arbeta fram materialet. Genom detta skapar vi en grund för ett likvärdigt mottagande av hög kvalitet i alla förskolor, oberoende av var barnen placeras.

Genom att utveckla arbetet med uppföljning av språksamtal i Unikum blir det tillsammans med övriga riktlinjer och stödmaterial ett stöd till rektor och förskollärare i att utöva sitt uppdrag. Implementeringen kommer att ske i nätverksform och via chefsmöten.

1.1.3.1 Utveckla gemensamma riktlinjer och stödmaterial för mottagande av nyanlända barn till förskolan med Mottagning för nyanlända, Antagningsenheten, Systemstöd

Arbetsform och implementering, se stycket ovan.

Detta ska ske genom att;

- Handlingsplanen för mottagande av nyanlända – revideras
- Dokumentation och rutinerna hos MONY (Mottagningen för nyanlända) inskrivningskartläggningen, ses över/revideras och kommuniceras till rektorsnivå
- Informationen från Antagningsenheten om placering av nyanlända förbättras, genom tydlig ny rutin till rektor
- Säkerställa förskolans rätt till ekonomiskt stöd från Systemstöd, nya rutiner för verksamheten
- Utveckla övergångsrutiner, information och kommunikation till rektor för mottagande av nyanlända och vid övergångar förskola/förskola, förskola/skola.
- Utveckla underlag i Unikum genom att Språkkartläggning förenklas och digitaliseras
- Språkkartläggningen läggs tillsammans med introduktionsmaterialet
- Språksamtal blir en del av utvecklingssamtalsunderlaget i Unikum
- Uppföljning av flerspråkighet i det systematiska kvalitetsarbetet
- Utvecklingssamtalsunderlaget görs tillgänglig på flera språk

Studiebesök och omvärldsspaning på förskolor som tidigare varit med i skolverksprojektet och lyckats med sina insatser. Deltagare ur lednings- och verksamhetsutvecklingsgrupp samt processledare för erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling som ett stöd i framtagande av gemensamma rutiner.

1.1.3.2

Synliggöra nyanländas och fler- och minoritetsspråkiga barns progression i språkutveckling i det systematiska kvalitetsarbetet – **SKA - revideras**, samt ta fram **stödmaterial** för analys av nyanländas och fler- och minoritetsspråkiga barns utveckling och lärande samt rutiner och strukturer för hur de nyanlända och fler- och minoritetsspråkiga barnens kunskapsprogression på ett enhetligt sätt kan följas upp, utvärderas och analyseras systematiskt. Utvärdering, evaluering, är sammanfattande term för metoder som syftar till en systematisk bedömning av resultaten och de mer långsiktiga effekterna av genomförda insatser. Detta kommer att ske i rektorernas kvalitetsrapporter.

1.1.3.3

Förtydliga uppdraget från läroplanen för rektorer och förskollärare för att leda förskolans utveckling för en mer framgångsrik undervisning speciellt riktad mot nyanlända och fler- och minoritetsspråkiga barns lärande. Genomgång av nyanländas lärande utifrån vetenskapligt förhållningssätt, språkkartläggning, språksamtal, **workshops** med den reviderade handlingsplanen med nya riktlinjer, rutiner och stödmaterial. Med ett vetenskapligt förhållningssätt kännetecknas av att man **kritiskt granskar, prövar** och sätter enskilda faktakunskaper in i **ett sammanhang**.

Genom ett tillgängligt material som Handlingsplan för mottagande av nyanlända kan rektor planera och organisera introduktionen på ett organiserat sätt och förskollärare kan med ett kartläggningmaterial fånga upp de erfarenheter varje barn har med sig in i förskolan och kan utmana barnet vidare och följa barnets kunskapsprogression. Ett material som kan följa med barnet i övergångar till annan förskola eller annan skolform.

Ansvar

Ansvarig för dokumentation, genomförande, uppföljning och utvärdering av insatsen är processledaren tillsammans med avdelningschef, områdeschefer, rektorer och verksamhetsutvecklare.

Delaktighet

Förskolans ledningsgrupp samt verksamhetsutvecklingsgrupp får information löpande om insatsen. Insatsen processas löpande på verksamhetsutvecklingsmöten samt på ledningsgrupp. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att informeras den 25 november och nämnden blir delaktiga 18 december 2019. Rektorerna får information på ett rektorsmöte om insatserna den 27/11. Rektorerna har varit med och tagit fram underlaget för insatserna i workshops. Processledaren kommer att vara ansvarig för att delge informationen om insatserna.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering måste göras i förhållande till mål och effekter, det vill säga effekterna av insatserna kommer att utvärderas gentemot det underlaget om brister och utvecklingsområden som framkommit under workshoparna och de mål som beskrivs i insatsplanen.

Deltagarna i workshoparna, rektorer, utvecklingsgruppledare samt förskollärare på förskolorna kommer att vara delaktiga i uppföljning och utvärdering. Det är lämpligt att utvärdera efter varje

insats och processledare ansvarar tillsammans med förskolans ledningsgrupp för regelbunden uppföljning och utvärdering.

De lärdomar eller svårigheter som uppkommer under arbetet skrivs kontinuerligt ned i t ex form av loggbok för att sedan kunna synliggöras i verksamheten i form av presentation eller rapport.

1.1.4 IKT-digitalprocesstödjare

Vi behöver projektanställa en IKT-processtödjare på 20 procent under insatsen Digitalisera gemensamma riktlinjer och stödmaterial för mottagande av nyanlända barn till förskolan för att utarbeta stödmaterial för ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt stödmaterial för en interkulturell miljö i förskolan. Process stödjarens främsta uppgift är att genom digitalisering av stödmaterial göra materialet tillgängligt digitalt vilket kommer att få en effekt för nyanländas och flerspråkiga barns språkliga progression.

1.1.4.1 Mål

Målet med att ha en IKT-digitalprocesstödjare är:

- att skapa likvärdighet och stöd i arbetet kring nyanlända/flerspråkiga barns lärande för att kunna utveckla verksamheten för barnen utifrån läroplansmålen. Likvärdigheten kommer bland annat bestå i att genom att lärarens kompetens ökar i flerspråkiga barns språkutveckling.

1.1.4.2 Förväntad effekt

Mål	Förväntad effekt	Mätbart/märkbart
Att skapa stödmaterial i arbetet kring nyanlända/flerspråkiga barns lärande för att kunna utveckla verksamheten utifrån utvecklingsområdena.	Den förväntade effekten av insatsen är ett likvärdigt mottagande av hög kvalitet i alla förskolor oberoende av var barnen placeras. Att det finns en organisation med systematiserade planer och rutiner samt riktlinjer och stödmaterial av nyanlända barn i förskolan i samarbete med Mottagningen för nyanlända och Antagningsenheten	Eventuella förändringar synliggörs i verksamheten genom olika uppföljningar under insatsperioden. I det systematiska kvalitetsarbetet att följa varje barns progression via lärloggar i Unikum som sedan sammanfattas i kvalitetsrapporten och den nya fliken för flerspråkiga barns språkprogression. De insatser som genomförs utvärderas under insatsperiodens mitt och avslut. Uppföljningar och utvärderingar kan göras i form av enkäter till huvudmän, rektorer, förskollärare och barnskötare. Några intervjuas för att få en djupare bild.

1.1.4.3 Insatser

- IKT-digitalprocesstödjare för att samordna alla insatser, via möten med stödfunktioner samt nätverk och ledningsgrupp, 20 procent.

1.1.4.3.1 Insats: IKT-digitalprocesstödjare för att samordna stödmaterialens insatser – sammanfattning

Målet med insatsen är att skapa kontinuitet i arbetet med nyanlända/flerspråkiga barns lärande inom de olika utvecklingsområden som är:

- Digitalisering av riktlinjer, rutiner och stödmaterial för mottagande av nyanlända barn till förskolan
- lässtöd, digitalt stöd och stöd till interkulturella och inkluderande lärmiljöer för framgångsrik undervisning.
- Implementering av digitala verktyg samt uppbyggnad av en kunskaps- och materialbank. En kunskapsbank med digitala verktyg, läromedel, metoder, idéer kring undervisning ur ett flerspråkighetsperspektiv ska skapas.
- De förväntade effekterna är att IKT-digitalprocesstödjaren bygger upp ett digitalt system och materialbank som stöd i verksamheten för mottagande av nyanlända barn och som stöd till undervisningen i språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt.
- IKT-digitalprocesstödjaren kommer att arbeta 20 procent från och med vårterminen 2020 under hela insatsperioden som sträcker sig till och med vårterminen 2022. Insatserna kommer att implementeras på chefsmöten och via instruktionsfilm/i banken för flerspråkighet på insidan. Ett stödmaterial för pedagoger är under uppbyggnad på förskolans insida. Utan denna processledare kommer inte insatsen att bli tillgänglig för verksamheten.

Kostnad

Insats	Beräknad kostnad
IKT-digitalprocesstödjare, 20 procent	344 085 kr under 2,5 år

Målgrupp och antal deltagare.

- Utveckla gemensamma riktlinjer och stödmaterial för mottagande av nyanlända barn till förskolan – gäller samtlig personal i förskolan, Mottagningen för nyanlända, Antagningen och Systemstöd

Leda nyanländas lärande gäller i första steget ett urval till riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barn på de 24 förskolor som har mest barn med flera språk i Uppsala. Insatserna kommer efter projektet spridas, via nätverk och vänförskolor till hela förskoleverksamheten. I insatsen ingår från Område 1 - 9 rektorer och 12 förskolor, Område 2 - 3 rektorer och 3 förskolor, Område 3 - 5 rektorer och 6 förskolor, Område 4 - 3 rektorer och 3 förskolor dvs. 16 rektorer + 24 förskollärare (en från varje förskola) + 16 personer från övergripande nivå

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Förberedande arbetsmöten	Vt-20
Revidering av rutiner och material	Vt och Ht-20
WS Leda nyanländas lärande-samtliga rektorer	Vt-21 och Ht-21
WS - språkkartläggning och språksamtal 100 förskollärare	Vt-21 och Ht-21
Kickoff ca 60 personer	Vt-20
Avslutande seminarium	Vt-22

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
IKT-digitalprocesstödjare 20%	135 996 kr
2 WS+ seminarium	50 000 kr
Övriga kringkostnader som workshops, litteratur, resor	50 000 kr
Totalt	235 996 kr

Ansvar

Förskolans ledning har det övergripande ansvaret genom hela styrkedjan. Avdelningschef – Ledningsgrupp med de fyra områdescheferna (som i sin tur ansvarar över rektorer) - Verksamhetsutvecklargruppen samt processledaren för de riktade insatserna för nyanlända och flerspråkiga barnen.

Rektorerna har ansvaret på sin enhet att all personal får information och kunskap om de nya riktlinjerna, rutinerna och stödmaterialet och kontinuerligt uppdaterar nyanställd personal.

Processledaren för riktade insatser ansvarar med verksamhetsutvecklare för att arbetsgrupper bildas tillsammans med IKT-digitalprocesstödjare. De ska utveckla gemensamma riktlinjer och material och uppdatera rutiner och dokument. De ansvarar också för innehåll och föreläsning på workshops för rektorer och förskollärare

Delaktighet

Alla förskolor inom kommunala verksamheten kommer via rektorer och förskollärare att ingå i workshops vad gäller nya rutiner och stödmaterial för introduktion av nyanlända barn och familjer samt språkkartläggning och språksamtal. De 24 förskolor med 16 rektorer samt 24 förskollärare som har flest nyanlända och flerspråkiga barn är utvalda att ingå den delen av insatserna som riktar sig till kompetensutveckling i SKUA och interkulturellt förhållningsätt för senare spridning till övriga förskoleverksamhet. De 24 förskolorna har också varit med och tagit fram nulägesanalysen.

Uppföljning och utvärdering

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med verksamhetsutvecklarna. Skolbesök kan göras hos de förskolor som har deltagit i insatsen för att kartlägga det nya nuläget efter att insatser har satts in. Rektorer, förskollärare och barnskötare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på förskolan

1.2 Grundskolan: Skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna

Studiehandledningen är en del av det stöd som nyanlända enligt lag har rätt till och en viktig del i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Att kunna använda alla sina språkliga resurser ger eleverna större möjlighet att förstå ämnet och kunna tillgodogöra sig kunskaperna, vilket också på sikt påverkar resultaten.

Idag saknas det en fungerande struktur på skolorna vad gäller samarbetet mellan studiehandledare och ämneslärare. Samarbete och samverkan dem emellan är betydelsefull för elevens kunskapsutveckling. Det framkom önskemål från deltagarna på workshop 1 och 2 att det ska finnas en samordnarfunktion på skolorna som kan strukturera arbetet kring nyanlända och flerspråkiga elevers lärande. På workshop 2 efterfrågades även riktlinjer för studiehandledning på huvudmannanivå.

1.2.1 Mål

Språket är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden (Lgr 11, s 87)

Med citatet som grund är målet med utvecklingsområdet att:

- eleverna får studiehandledning utifrån sina behov

1.2.2 Förväntad effekt

Mål	Förväntad effekt	Mätbart/märkbart
Eleverna får studiehandledning utifrån sina behov	Kartläggning görs av elevens behov av studiehandledning (vilka ämnen och område). Steg 3 kan användas. Underlaget används för att planera studiehandledningen och undervisningen. Ökat samarbete mellan ämneslärare och studiehandledare. Eleverna utvecklar språk- och ämneskunskaper parallellt.	Enkät till ämneslärare och studiehandledare där frågor kring planering, genomförande av studiehandledning och samarbete besvaras. Enkät till elever som får besvara frågor kring studiehandledningen och hur det påverkar deras lärande. Några elever kan intervjuas.

1.2.3 Insatser inom ramen för att skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna

De insatser som vi vill genomföra för att skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna är:

- riktlinjer för studiehandledning på central nivå
- samordnare på skolorna
- representant från Enheten för flerspråkighet i kompetensteamet för nyanländas lärande.

1.2.3.1 Insats: Riktlinjer för studiehandledning

Målet för insatsen är att på huvudmannanivå arbeta fram centrala riktlinjer för studiehandledning som skolorna kan förhålla sig till för att skapa rutiner för den egna verksamheten. Den förväntade effekten blir att skapa likvärdighet kring studiehandledningen på skolenheterna, att alla har rutiner för hur arbetet ska ske och framförallt hur samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledare kan se ut.

För att denna insats ska kunna genomföras är det nödvändigt med en arbetsgrupp där både ledning, studiehandledare och ämneslärare representeras. Arbetsgruppen träffas cirka fyra gånger för att skapa centrala riktlinjer kring studiehandledningen. Eftersom funktionerna redan finns i verksamheten, räknas inte medel för detta.

Deltagare: arbetsgrupp på 6-8 personer

Tidsplan: VT 20

Ansvar

Ansvarig för att insatsen planeras, genomförs och följs upp är processledare i samarbete områdeschef.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logoped. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om hur studiehandledningen har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Insatsen behöver på sikt följas upp på skolorna för att se om den har gett effekt, dvs har skolor skapat rutiner inom ramen för de centrala riktlinjerna samt hur insatsen har påverkat verksamheten. Frågan kan ställas till de rektorer det berör i form av enkät eller i samtal. De centrala riktlinjerna följs årligen upp för att se om något behöver revideras. Ansvarig för uppföljning och revidering är processledaren som gör det tillsammans med arbetsgruppen.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvar för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

1.2.3.2 Insats: Samordnare på skolorna

Några skolenheter har en funktion som samordnar nyanlända elevers lärande vad gäller elevernas individuella studieplaner där studiehandledningen ingår. Erfarenheten av samordnarfunktionen visar att det har lett till att eleverna klarar målen för utbildningen i större utsträckning än tidigare. Den erfarenheten diskuterades på workshop 1 och 2 och fler skolenheter vill nu ha den funktionen för att se hur den påverkar nyanlända elevers lärande.

Målet med att ha en samordnare på skolan är att samordna insatser som berör nyanlända/flerspråkiga elevers lärande, bland annat studiehandledningen. Den förväntade effekten är att samordnaren ser till att kartläggningar av elevers behov av studiehandledning genomförs. Andra förväntade effekter är att ta fram rutiner för skolan vad gäller studiehandledning samt skapa plattform för samarbete mellan studiehandledare och ämneslärare.

Samordnarens roll är att implementera metoder för framgångsrik studiehandledning på skolorna samt tillsammans med personal följa upp hur studiehandledningen påverkar elevernas resultat på sikt. Samordnaren kan vara svenska som andraspråkslärare eller någon som har kunskaper om flerspråkiga elevers skolgång och vilka faktorer som kännetecknar skolframgång hos eleverna. Andra uppgifter som kan ingå i samordnarens roll är att skapa en helhetsbild kring nyanlända/flerspråkiga elevers lärande vad gäller mottagande, kartläggningar, undervisning och övergångar. De skolor som berörs av att ha samordnare är de som också deltog i insatsen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, dvs cirka 31 skolor som har förberedelseklasser eller många nyanlända elever. Samordnaren ska ha 10% för att genomföra arbetet.

Deltagare: 31 samordnare

Tidsplan och kostnader

Insats	Tidsperiod	Kostnad
31 samordnare, 10% vardera	HT 20-VT 22	3 596 000, inkl PO
Totalt:		3 596 000

Ansvar

Ansvarig för insatsen är rektor på aktuell skolenhet. Rektor ansvarar för att det finns en arbetsbeskrivning för samordnaren och att insatsen följs upp, t ex hur samordnartjänsten har påverkat verksamheten och nyanlända/flerspråkiga elevers lärande.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logoped. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att

visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om hur studiehandledningen har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerne har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Rektor ansvarar för att följa upp och utvärdera samordnarens arbete på skolan. Insatsen, att det finns en samordnare på skolan och hur det har påverkat verksamheten, följs upp av processledaren och områdeschef i samarbete med kompetensteamet för nyanlända- och flerspråkiga elevers lärande.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

1.2.3.3 Insats: Representant från enheten för flerspråkighet i kompetensteamet för nyanländas lärande

Idag finns ett kompetensteam som består av fyra lärare och en områdeschef. Lärarna har erfarenhet av arbetet med nyanlända och flerspråkiga elever. Uppdraget handlar om att stötta skolor kring frågor som gäller nyanländas- och flerspråkiga elevers lärande. Frågorna berör oftast kartläggning steg 2, mottagande på skolan, Bygga svenska, språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Kompetensteamet har även anordnat och hållit i konferenser, workshops och föreläsningar. I det teamet ingår inte någon representant från Enheten för flerspråkighet. För att få en studiehandledares perspektiv på frågorna, vore det önskvärt och nödvändigt med en representant i teamet.

Målet med insatsen är att skapa förutsättningar för studiehandledningen på skolenheterna. En effekt av insatsen är att personen stöttar samordnarna på skolorna kring frågor som berör studiehandledning. En annan önskad effekt är ett ökat samarbete mellan grundskolan och Enheten för flerspråkighet samt en gemensam förståelse för uppdraget. Teamet träffas cirka en gång/månad.

Deltagare: En studiehandledare som har 10% tjänst i kompetensteamet.

Tidsplan och kostnader

Insats	Tidsperiod	Beräknad kostnad
En studiehandledare 10% i kompetensteamet	VT 20-VT 22	145 000, inkl PO
Totalt:		145 000

Ansvar

Ansvarig för att insatsen planeras, genomförs och följs upp är processledaren i samarbete med områdeschef.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att skapa förutsättningar har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logopedier. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om studiehandledningen har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering sker inom kompetensteamet. På vilket sätt har insatsen påverkat kompetensteamets arbete samt hur insatsen har bidragit till att skapa förutsättningar för studiehandledning på skolorna.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvar för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

1.3 Gymnasieskolan: Implementera och utveckla Studiehandledning på modersmålet

Mellan perioden 2015–2019 har antal elever med annat modersmål än svenska ökat i Uppsala och på gymnasiet. Antal elever på språkintröduktion har varierat och i år är det runt 500 elever placerade på fem sprintenheter. Behovet av studiehandledning på språkintröduktion har varit stort och därför anställs det ett antal studiehandledare på olika sprintenheter, framför allt i de stora språken arabiska/kurdiska och dari/persiska. Utifrån Skolverkets statistik om elevresultat på gymnasiet 2018 framkom att elever med annat modersmål än svenska har lägre meritpoäng i sina kurser än elever med svenska som modersmål. Det är även lägre andel elever med annat modersmål än svenska som har godkänt i alla lästa kurser.

Studiehandledning kan ges i form av extra anpassning eller stöd om eleven inte kan följa upp kursen eller riskerar att inte nå målen. Enligt Enheten för flerspråkighet beställs det ingen studiehandledning på gymnasiet, vilket kan bero på många olika orsaker, bland annat höga kostnader för en timmes studiehandledning speciellt när det inte finns samordnare på skolan som strukturera, organisera och schemalägga studiehandledningen på ett sätt att ge positiv resultat i elevens kunskapsutveckling. Annan orsak kan handla om möjligheterna att finna gemensam tid mellan studiehandledaren och ämneslärare för samverkan att har en dialog om elevens kunskapsutveckling. Men även en gemensam förståelse av studiehandledningens syfte och funktion. Därför har det planerats flera insatser under denna utvecklingsområden. Studiehandledning på modersmålet regleras i 5 kap. 4 § skolförordningen.

”En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl”.

Ur ett likvärdighetsperspektiv skulle det indirekt kunna tolkas som att det kan finnas en risk för att flerspråkiga elever inte får samma möjligheter till *språk-, kunskaps- och identitetsutveckling* beroende på vilken skola de går på, vilket språk de talar och var i landet de bor. Studiehandledningstitel finns inte som en arbetskategori i Uppsala kommun, det saknas AID-kod och lönekriterier, kvalifikationer samt gemensamma arbetsuppgifter och uppdrag för studiehandledaren både på språkintröduktion men även på grundskolan.

1.3.1 Mål

Målet med insatsen är att

- Öka måluppfyllelse och elevresultaten genom att öka kvalitén i klassrumsprocessen.
- Höja förmågan att organisera/samordna studiehandledningen och val av metoder, läromedel och digitalt stöd.
- Kompetensutveckla studiehandledaren att jobba med språk och kunskaper parallellt
- Gemensamma riktlinjer för studiehandledare genom att tydliggöra studiehandledningsuppdrag, titel, arbetsbeskrivning och lönekriterier.

1.3.2 Förväntade effekter

- Förväntade effekter för insatsen är en mer likvärdig och anpassande undervisning för flerspråkiga elever.
- Med höga förväntningar och individualisering möta eleven på den optimala nivån.
- Tydliggöra studiehandledarensuppdrag och skapa riktlinjer
- Öka måluppfyllelse hos nyanlända och flerspråkiga elever på gymnasiet.
- Öka samarbetet mellan studiehandledare och ämneslärare

1.3.3 Insatser inom ramen för studiehandledning på modersmålet

Studiehandledningen på modersmålet är ett av de största utvecklingsområdena inom gymnasieskolan som kom fram under Skolverkets båda workshopar. Även Skolinspektionens granskningsrapporter påpekar på samma brister inom studiehandledning. Det är stor kompetensvariation mellan studiehandledaren på språkintröduktion.

De insatser som behövs inom utvecklingsområdet studiehandledning på modersmålet är:

- Kompetensutveckling- fortbildning inom didaktiska verktyg, digitala verktyg, styrdokument mm.
- Organisera ett nätverk för studiehandledaren för kollegialt lärande och erfarenhets utbyte - bankmaterial.
- Riktlinje för studiehandledare, gemensamma arbetsbeskrivning, lönekriterier och rätt benämning.
- Förbättra samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledaren.
- Implementera studiehandledning på nationella program

1.3.3.1 Planerad insats Kompetensutveckla studiehandledare i gymnasieskolan

Denna insats syftar till att öka studiehandledarens kompetens inom skolans styrdokument, didaktiska och digitala verktyg. Att stärka [studiehandledarnas roll](#), så att en kvalitativ studiehandledning på hög kognitiv nivå kan ges och för att i förlängningen öka de nyanlända elevernas måluppfyllelse, planeras en uppdragsutbildning på 7.5 Hp via Uppsala universitet, för studiehandledaren på språkintröduktion. Fortbildningen "Studiehandledning i skolan" syftar till att belysa och analysera studiehandledning och därigenom bidra till att öka pedagogernas förmåga att hjälpa eleverna att nå målen i skolans ämnen.

Kursen är indelad i tre block:

- **Världen, Sverige och skolan:** perspektiv på flerspråkighet, modersmål och studiehandledning, svensk skolhistoria, skolkultur och kunskapssyn
- **Styrdokument och praxis:** läroplanskunskap och läroplansanalys, kursplaner, kunskapskrav, bedömning och betyg, och legala och legitimitetsbestämda ramar
- **Handledningsmetodik:** kartläggning, behovsinventering, analysinstrument, ämnesspråk, skolspråk, motivation och inlärningspsykologi och kunskapsmål och kunskapskrav.

Deltagare: 25 Studiehandledare i olika språk på språkintröduktion

Kursen är nätbaserad med en eller flera fysiska träffar, enligt överenskommelse med Uppsala universitet. För de studiehandledaren som vill få ett betyg i kursen kan få två kompdagar under terminen för inläsning av material.

Tidsplan och kostnaden

Tidsperiod	Kurskostnad	Kurslitteratur och resor	Summa
HT 20-VT21	300 000 kr	25 x 3000 = 75 000 kr	375 000 kr

Ansvar

Processledaren ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av insatsen. Samordnare på respektive språkin introduktionsenhet planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet. Processledare och Verksamhetsutvecklare ansvarar för samverkan med Uppsala universitet.

Delaktighet

25 Studiehandedaren, samordnare på alla språkin introduktionsenheter, Uppsala universitet, processledaren och verksamhetsutvecklare.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av insatser kommer att ske kontinuerlig under utbildningen. De förväntade effekter kan mätas genom att granska, värdera och sammanställa elevernas resultat samt utvärdering av enkäter som besvaras av ämneslärare, studiehandedare, rektorer och elever runt frågor kring planering, genomförande och effekten av insatsen, eller genom intervjuer.

1.3.3.2 Nätverk för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte

Det är stor kompetensvariation bland studiehandedaresgruppen. De studiehandedare som har en pedagogisk bakgrund anser sig ha relevant kompetens för uppdraget och många av de studiehandedare som har arbetat som studiehandedare en längre tid anser sig ha skaffat sig kunskap om läroplaner, kursplaner, mål, centrala innehåll och kunskapskrav i de ämnen de ger studiehandedning på modersmålet. Det är dock stora skillnader mellan olika studiehandedare hur mycket ämneskunskap de har. Även om studiehandedaren inte har tillgång till lärarnas planering eller tid avsatt för förberedelse så förväntas studiehandedare att förbereda sig och lägga mycket tid på att läsa in sig på ett arbetsområde. Möjligheten att förbereda digitala verktyg som att få en text uppläst digitalt på flera språk beskrivs som betydelsefull.

En del studiehandedare känner sig osäkra på om de gör rätt och många efterfrågar mer konkret stöd kring hur studiehandedning på modersmålet kan planeras och genomföras. Därför behövs det en nätverksledare/samordnare för att leda och planera nätverksträffar samt en IKT-pedagog för digitalkompetensutveckling.

Nätverk och materialbank: Med studiehandedningsnätverk menas att det schemaläggas 90 min/månaden under VT20-VT22 där studiehandedaren på språkin introduktion träffas och diskuteras olika tema och frågor kring studiehandedning och att det tillsätts en samordnare/nätverksledare som ansvarar för:

- **Planering av nätverksträffar:** att planera in träffar, plats och innehållet. Vara länk mellan studiehandedaren och verksamheter.
- **Planering av material:** att bearbeta metoder och material i olika ämnen och på olika språknivåer. Det kan vara ordlistor, bilder, texter, filmer, appar och program.
- **Användning av digitala verktyg:** med stöd av IKT- pedagogen eller erfarenhetsutbyte.
- **En plattform:** med stöd av IKT-pedagogen skapar en gemensam plattform för materialsamling där alla studiehandedaren och ämnesläraren ha tillgång till materialet på olika språk.

Deltagare: 25 studiehandedare, en samordnare/nätverksledare och en IKT-pedagog

Kostnader: ingen vikariekostnad tillkommer. Det behövs projektanställning av IKT-pedagog 15% under ett år, Nätverksledare/samordnare 10% under två läsår.

IKT pedagog 15%	15% av 40 000 kr under ett läsår	100 080 kr
Nätverksledare 10% Under två läsår		150 120 kr
Total		250 200 kr

Ansvar

Processledaren ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av insatsen. Nätverksledare/samordnare, studiehandledaren och IKT-pedagog respektive språkin introduktionsenhet planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet.

Delaktighet

Studiehandledaren, samordnare på alla språkin introduktionsenheter, nätverksledare och processledaren.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av insatser kommer att ske kontinuerlig under utbildningen. De förväntade effekter kan mätas genom att granska, värdera och sammanställa elevernas resultat samt utvärdering av enkäter som besvaras av ämneslärare, studiehandledare, rektorer och elever runt frågor kring planering, genomförande och effekten av insatsen, eller genom intervjuer. Enkäter och intervjuer sammanställs av processledaren.

1.3.3.3 Implementera och samordna studiehandledning på nationellt program

Studiehandledning på modersmålet har visat sig vara en avgörande faktor för nyanlända och flerspråkiga elevers möjligheter att ta del av undervisningen och ha framgång i sina studier. Forskning och erfarenhet talar tydligt om att hjälp med skolspråk, ämnesbegrepp och ämnesinnehåll är en nödvändig och framgångsrik väg för god integration och för att eleven ska bli en del av den reguljära verksamheten i skolan. Under insamlade data för nulägeanalysen kom det fram att det inte beställs studiehandledning på gymnasiet av olika skäl:

- Brist på kunskaper om studiehandlednings uppdrag både på ledning- och lärarnivå.
- Höga kostnader och samordningsansvaret
- Brist på tid för samplanering mellan ämneslärare och studiehandledaren

Uppdraget för studiehandledare på modersmålet behöver hanteras mer genomtänkt och med tydlig introduktion i arbetet. På en del skolor har inte alla klart för sig vad som skillnaden mellan modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet, detta är en fråga för både rektor och huvudman. På Uppsala Universitet samordnas avgiftsfria seminarier kring studiehandledning för rektorer och ämneslärare som är en del av insatser.

1.3.3.3.1 Beskrivning av insats: Seminariet om Studiehandledning som brygga till lärande

Seminariet Studiehandledning som brygga till lärande samordnas via Uppsala Universitet syftar till att ge deltagarna en fördjupad förståelse för studiehandledarens uppdrag och arbete. Målsättningen är att utveckla kunskaper om studiehandledningsmetodik, studiehandledningens process; före – under och efter samt om hur man kan samverka med lärare i svenska som andra språk och övriga ämneslärare och rektorer i arbetet med elevernas kunskapsutveckling.

Deltagarna får möjlighet att ta del av aktuell forskning och bekanta sig med olika modeller för praktisk handledning. Dessutom finns det utrymme för att föra en dialog om olika former och metoder för samarbetet mellan studiehandledare, ämneslärare och lärare i svenska som andra språk. Dagen inleds med två korta föreläsningar, därefter genomförs olika workshops.

Deltagare: 50 personer, 40 ämneslärare och 10 programrektorer/rektorer på nationella program

Seminarier är avgiftsfri, däremot tillkommer det vikariekostnad för deltagande lärare.

Tidsplan och kostnader

Seminarier	Datum och tid	Vikariekostnader	Länk för anmälan
Studiehandledning som brygga till lärande	29/4–2020 8.00-16.00	36 000kr	

1.3.3.3.2 Beskrivning av insats: Implementera och samordna studiehandledning i nationella program

För att implementera studiehandledning på nationella program krävs det en central samordnare som har det övergripande ansvaret att implementera metoder för framgångsrik studiehandledning på skolorna och för att skapa en helhetsbild kring nyanlända/flerspråkiga elevers lärande vad gäller individuella studieplanen, schema, undervisning och effekt/resultat.

Samordnaren kan vara en erfaren studiehandledare som har kunskaper om studiehandledningen och flerspråkiga elevers skolgång samt kan schemalägga studiehandledningen. Samordnaren deltar i insatsen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, och kan vara samma person som är nätverksledare i nätverket för studiehandledare. Den förväntade effekten är att samordnaren ser till att rutiner kring studiehandledningsprocessen ligger i linje med målet av insatsen.

Denna insats kommer att sträcka sig under fyra terminer. Att samordna studiehandledning i grupp på utvalda nationella program som har högt antal nyanlända och flerspråkiga elever. Både på yrkes- och högskoleförberedande program, 2h/vecka med en grupp på ca 10–15 elever i arabiska, dari och (somaliska eller tigrinja) och i ämnena matematik, NO och SO samt kurser genom yrkesprogrammen. Insatsen kräver en projektanställning av tre studiehandledare i tre olika språk på 100% och en samordnare på 15%.

Kostnader

Insats	Beskrivning	Kostnader
Projektanställning av 3 studiehandledare, 2 på 35% och en på 30% under två läsår	100% x 28 000 x 24	934 080 kr
Samordnare på 15% under två läsår		135 108 kr
Total		1 069 188 kr

Ansvar

Programrektorer på respektive program ansvarar för beställning av studiehandledningen, loka och förbrukningsmaterial samt planerar och säkerställer tillsammans med samordnare och processledaren att åtgärderna ligger i linje med målet.

Delaktighet

Studiehandledaren, samordnare, programrektorer och processledaren.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av insatser kommer att ske i enkätform före och efter seminariet samt under insatsen implementering av studiehandledningen som besvaras av elever och läraren, enkäterna och ordnas och sammanställs av processledaren.

1.3.3.3.5 Utveckla samarbetet mellan studiehandledare och ämneslärare på språkintröduktion

Ett bra samarbete mellan studiehandledare och ämneslärare/klasslärare är viktigt för ökad måluppfyllelse och effektivare studiehandledning. Det framkommer i nulägesanalysen att samarbetet ser väldigt olika ut och är i behov av utveckling hos båda parter på alla språkintröduktionsprogram. Skolinspektionens granskningsrapporter och sammanställningen av utvecklingsområden visar brist på samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledaren. Bristen på dialog mellan studiehandledare och lärare upplevs som en utmaning som kan påverka studiehandledningen eftersom dialog inte enbart är viktig för att få en tydlighet i hur studiehandledningen kan organiseras och genomföras utan även för att få en förståelse för varandras situation. Detta kan leda till att inte få material och information i tid av ämneslärare så att de kan förbereda sig. Förberedelse beskrivs som en viktig faktor av studiehandledarna och av flera lärare för att studiehandledning ska bli gynnsam för eleverna.

1.3.3.3.5.1 Beskrivning av insats: Seminariet om Studiehandledning på språkintröduktionsprogrammet

Seminariet Studiehandledning på språkintröduktion erbjuds av Uppsala Universitet syftar till att ge deltagarna en fördjupad förståelse för studiehandledarens uppdrag och arbete. Målsättningen är att utveckla kunskaper om studiehandledningsmetodik, studiehandledningens process; före – under och efter samt om hur man kan samverka med lärare i svenska som andra språk och övriga ämneslärare och rektorer i arbetet med elevernas kunskapsutveckling och att stärka samarbetet mellan studiehandledaren och ämneslärare.

Deltagare: 10 studiehandledare (två från varje språkintröduktionsenhet) och 40 ämneslärare på språkintröduktion.

Tidsplan och kostnader

Kursen	Datum och tid	Vikariekostnad och resor	Länk för anmälan
Studiehandledning på språkintröduktionsprogrammet	30/3–2020 8.00-16.00	36 000kr	https://doit.medfarm.uu.se/kurt/?action=viewer&id=15030&role=receiver

1.3.3.3.5.2 Beskrivning av insats: Tid för samplanering

Schemalägga minst en timme /vecka för samplaneringstid för studiehandledaren och klass/ämneslärare på språkin introduktionsprogrammen under två läsår.

Ansvar

Processledaren ansvarar för planering av insatsen, och tillsammans med Programrektor och samordnare på språkin introduktion planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet.

Delaktighet

Studiehandledaren, samordnare på alla språkin introduktionsenheter, programrektorer och processledaren.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av insatser kommer att ske i enkätform efter seminariet och under 4 terminer för samplaneringen. Olika enkäter kommer att besvaras av elever, studiehandledaren och läraren, enkäterna kommer att sammanställas av processledaren.

1.4 Gemensamt utvecklingsmål för gymnasieskolan och vuxenutbildningen: Nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och vuxenutbildningen

Under perioden 2015 och 2019 har antal elever med annat modersmål än svenska ökat inom både gymnasieskolan och vuxenutbildningen i Uppsala kommun. Krav finns att de gymnasieelever som söker till ett yrkes- eller högskolförbredande program, måste nå de nationella målen i svenska som andra språk samt betyg i 7 eller 11 ämnen. Antalet nyanlända elever som blir behöriga till gymnasiet nationella program är förhållandevis lågt och då blir alternativet språkinträdning eller vuxenutbildning. Övergångarna mellan de olika skolformerna och skolsystemen löper inte friktionsfritt vilket beror på flera orsaker, exempelvis otillräcklig kunskap om det svenska skolsystemet hos nyanlända elever och vad det innebär att gå en yrkesutbildning, elevernas asylstatus, kommunikationsbrist mellan studie- och yrkesvägledare inom de olika skolformerna. Även övergångarna från gymnasiet till sfi-mottagningen och vuxenutbildningens antagning måste stärkas.

Ett av de utvecklingsområden som identifierades under både gymnasieskolans och vuxenutbildningens workshops tillsammans med Skolverket är att utveckla och kvalitetssäkra den individuella studieplanen för nyanlända elever på språkinträdning och för elever som saknar gymnasiebehörigheter då dessa ofta blir en målgrupp för vuxenutbildningen. Den individuella studieplanen bör synliggöra elevens väg fram till dess att den blir självförsörjande. Redan nu finns ett samarbete mellan studie- och yrkesvägledare m.fl. inom vuxenutbildningen och gymnasieskolan, men man bedömer att detta behöver utvecklas och samordnas ytterligare, framförallt det digitala stödet för en individuell studieplan, så att inte viktig information går till spillo samt att insatserna samordnas för elevens bästa.

1.4.1 Mål

Målet med insatsen är

- att utveckla och kvalitetssäkra den individuella studieplanen (ISP)
- att målgruppen, dvs. eleverna, tydligare ska se sin väg genom utbildningskedjan
- stärka samarbetet och bygga nätverk mellan gymnasieskolans språkinträdningens program och vuxenutbildningen när det gäller övergångar
- att säkerställa att viktig elevdokumentation, som t ex särskilda anpassningar, inte går förlorad när eleven påbörjar sina studier inom vuxenutbildningen
- att påbörjad studieplanering inom språkinträdning följs upp och byggs vidare inom vuxenutbildningen

1.4.2 Förväntade effekter

De förväntade effekterna med insatsen är

- ett likvärdigt och effektivt mottagande av hög kvalitet både inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen
- att elever får en tydlig och kvalitetssäkrad individuell studieplan

1.4.3 Beskrivning av insatsen

Ett nätverk ska etableras för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och berörda enheter inom vuxenutbildningen och kommer att bestå av två studie- och yrkesvägledare från gymnasieskolan samt en representant från språkinträdning -mottagningen. Från vuxenutbildningen kommer det att ingå två studie- och yrkesvägledare, en utbildningskonsulent från Sfi-mottagningen samt en Antagningshandläggare. Utöver dessa kommer även berörda parter att bjudas in från Migrationsverket och Arbetsförmedling.

Vuxenutbildningen har fyra större antagningar per år, i *januari, mars, augusti och oktober*. Planen är att nätverkets träffar kommer att förläggas ca 1 månad före varje utbildningsstart. Uppstarten av nätverksträffarna planeras till februari 2020 och kommer att utformas som en workshop för att skolformerna ska få en förståelse för hur man arbetar idag, men även börja skissa på hur man kan utveckla samarbetet framåt. Förmodligen kommer nätverket att behöva träffas fler gånger än så, beroende på samhällsutveckling, nya regler osv.

Inledningsvis kommer processledarna från gymnasiet och vuxenutbildningen att vara sammankallande till dessa träffar samt planera och samordna informationsmöten, föreläsningar och workshops runt olika frågor som ex. den individuella studieplanen, vägledning av elever, ansökningstider, valmöjligheter, information om tillgängliga program till elever, information till antagna elever mm. Planen är sedan att processledarna, innan höstterminen 2021 slut, ska fasa ut sig själva och att nätverket blir självgående och implementeras i den ordinarie verksamheten.

Fyra studie- och yrkesvägledare kommer att få en nedsättning i sin tjänst med 10 % vardera under en tvåårsperiod för att tillsammans med processledarna kunna utforma strukturer för ex. dokumentation men även för att lyfta frågorna i sina nätverk för studie- och yrkesvägledare, men även ta med sig frågeställningar tillbaka till nätverket. Övriga representanter inom nätverket ansvarar också för att föra informationen vidare till den egna organisationen samt till berörda rektorer på respektive skolor och enheter och ta med frågor tillbaka till nätverket om sådana skulle uppstå. Processledarna ansvarar för att föra informationen vidare till respektive ledningsgrupper.

Deltagare:

- 2 processledare, en från gymnasieskolan och en från vuxenutbildningen
- 2 studie- och yrkesvägledare från gymnasieskolan
- 1 person från språkintrödnings -mottagning
- 2 studie- och yrkesvägledare från vuxenutbildningen.
- 1 utbildningskonsulent från Sfi-mottagningen
- 1 person från enheten för Antagning
- 1 person från Migrationsverket
- 1 person från Arbetsförmedlingen

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Uppstartsmöte februari	4 timmar
10 nätverksträff/föreläsning/ workshopar under två år 2020–2021 á 3 timmar/träff	30 timmar
Studiebesök	30 timmar

Kostnader (gemensamma för både gymnasiet och vuxenutbildningen)

Insats	Beräknad kostnad
4 studie- och yrkesvägledare (2 från gymnasiet och 2 från vux) á 10 % vardera under två år	467 040 kr
Studiebesök för 9 personer inkl. resor och ev. logi	100 000 kr
Föreläsare och övriga kringkostnader	70 000 kr
Total	637 040 kr

Ansvar

Berörda rektorer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen samt enhetschefer för Antagning och Vägledning inom vuxenutbildningen har ett övergripande ansvar för insatsen. Processledarna för vuxenutbildningen och gymnasiet ansvarar för förberedelser, planering, genomförande och utvärdering av insatsen. Representanterna i nätverket och Utvecklingsledare från respektive skolform planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet och sprider kunskap vidare.

Delaktighet

Den valda insatsen är framtagen verksamhetsgemensamt och över organisationsnivåer. Erfarenheter från insatserna inom utvecklingsområdet kommer att tas om hand och spridas vidare främst genom den samverkan som sker mellan de olika professionerna som ingår i nätverket från gymnasiet och vuxenutbildningen.

Konkret sker detta i återkommande träffar och i utbyte av dokument både digitalt och muntligt. Visionen är att skapa en individuell studieplan som följer eleven under hela dess skolgång, från förskola, grundskola, gymnasium till vuxenutbildningen. Detta informationsutbyte följs upp bl.a. under personalmöten med närmaste chef inom respektive organisation. De två processledarna ansvarar för att avrapportera till ledningen för att i tid undanröja eventuella organisatoriska hinder och säkra att insatserna följer planeringen.

Uppföljning och utvärdering

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Utvärdering av insatserna kommer att ske efter varje aktivitet under de två läsåren av processledarna från respektive skolform.

1.4.4 Vuxenutbildningen: Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen

Ett annat utvecklingsområde som identifierades under Skolverkets workshops tillsammans med vuxenutbildningen är samordningen kring de elever som har andra pågående insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen och som löper parallellt med elevernas studier. Elever som ex. omfattas av Arbetsförmedlingens s.k. utbildningsplikt, vilket innebär att alla nyanlända som tar del av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, och som bedöms vara i behov av utbildning för att kunna komma i arbete, ska anvisas att söka och i större omfattning än tidigare ta del av utbildning, annars kan ersättningen dras in. En nyanländ som har kort utbildning och som därför inte bedöms kunna komma i arbete under sin tid i Arbetsförmedlingens etableringsprogram ska i huvudsak ägna sig åt utbildning. Genom en utbildningsplikt tydliggörs individens ansvar att skaffa sig de kunskaper som krävs för att komma i arbete, kunna tillgodogöra sig

arbetsmarknadspolitiska insatser som leder till jobb eller utbilda sig vidare. I dagsläget finns 261 personer inskrivna via utbildningsplikten inom sfi, 181 kvinnor och 80 män.

Utöver dessa elever kan det även röra sig om andra, främst sfi-elever, som bedöms ha behov av kompletterande insatser i syfte att främja deras språkutveckling, men även för att stärka deras position på arbetsmarknaden. För att dessa kompletterande insatser inte ska krocka med elevernas studier är det därför viktigt att utveckla och samorganisera dessa insatser så att insatserna dokumenteras och inte viktig elevinformation går till spillo samt att insatserna samordnas för att eleven ska nå sin måluppfyllelse. Som en utgångspunkt i detta arbete ser vi den individuella studieplanen som ett viktigt dokument att kvalitetssäkra och att utveckla ytterligare.

1.4.4.1 Mål

Målet med insatsen är:

- att utveckla och kvalitetssäkra den individuella studieplanen (ISP)
- att målgruppen, dvs. eleverna, får en tydlig planering på sin väg genom utbildningskedjan och ut i arbetslivet
- stärka samarbetet mellan vuxenutbildningen, arbetsmarknadsavdelningen, och Arbetsförmedlingen
- att säkerställa att elevens olika insatser inte krockar utan har tydliga mål och syften så att eleven når sin måluppfyllelse

1.4.4.2 Förväntade effekter

Förväntade effekter med insatsen är:

- att eleverna har en tydlig planering som underlättar och förhoppningsvis även kortar ner deras väg mot fullföljd utbildning och måluppfyllelse

1.4.4.3 Beskrivning av insatsen Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen

Ett nätverk ska etableras som kommer att bestå av ett antal nyckelpersoner från både vuxenutbildningen och arbetsmarknadsavdelningen. Även Arbetsförmedlingen ses som en viktig part att bjuda in för att säkerställa att deras insatser genom utbildningsplikten inte krockar med elevens studieplan. Processledaren har till uppgift att tillsammans med ledningen för vuxenutbildningen och arbetsmarknadsavdelningen att identifiera dessa nyckelpersoner och sammankalla dem till ett första uppstartsmöte i mars 2020. Träffarna kommer att ingå inom ramen för det ordinarie arbetet

Uppstartsmötet kommer att utformas som en workshop, dels för att deltagarna ska få lära känna varandras verksamheter, men även för att identifiera behov av föreläsningar och studiebesök.

Inledningsvis kommer processledaren att vara sammankallande till dessa träffar samt planera och samordna informationsmöten, föreläsningar och workshoppar runt de frågor som identifierats under uppstartsmötet. Planen är sedan att processledaren, innan höstterminen 2021 är slut, ska fasa ut sig själv och att nätverket blir självgående och implementeras i den ordinarie verksamheten. Representanterna inom nätverket ansvarar för att föra information vidare till den egna organisationen samt till berörda rektorer/chefer på respektive skolor och enheter. Processledaren ansvarar för att föra informationen om utvecklingsarbetet vidare till ledningsgruppen.

Deltagare

- 1 processledare
- 1 person från enheten Vägledning
- 1 utbildningskonsulent från Sfi-mottagningen
- 1 person från enheten för Antagning
- 2 person från arbetsmarknadsavdelningen
- 1 person från Arbetsförmedlingen

Tid och tidsåtgång för insatsen

Tid	Tidsåtgång
Uppstartsmöte mars 2020	4 timmar
1 möte/månad från april 2020-december 2021	60 timmar
Studiebesök och omvärldsspaning	30 timmar

Uppskattad kostnad för insatsen

Insats	Beräknad kostnad
Studiebesök och omvärldsspaning för 6 personer inkl. resor och ev. logi	70 000 kr
Föreläsare och övriga kringkostnader ¹	20 000 kr
Totalt	90 000 kr

Ansvar

Berörda chefer från vuxenutbildningen och arbetsmarknadsavdelningen. Processledaren ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av insatsen. Representanterna i nätverket och verksamhetsutvecklare från respektive verksamhet planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet.

Delaktighet

Vidare kommer erfarenheter från insatserna inom utvecklingsområdet tas om hand och sprids vidare främst genom den samverkan som sker mellan representanterna i nätverket. Konkret sker detta i återkommande träffar och i utbyte av dokument både digitalt och muntligt. Detta informationsutbyte följs upp genom veckomöten med närmaste chef inom respektive organisation.

Processledaren ansvarar för att avrapportera till ledningen för att i tid undanröja eventuella organisatoriska hinder och säkra att insatserna följer planeringen.

Då kommunen hela tiden strävar efter *Ett Uppsala* är visionen, men även utmaningen, att skapa en individuell studieplan som ska följa eleven genom hela utbildningssystemet, från förskola, grundskola, gymnasieskola till vuxenutbildningen.

Uppföljning och utvärdering

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Uppföljning av insatserna kommer att ske fortlöpande under de två läsåren av processledaren.

2. Undervisning och lärande

2.1 Förskolan: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA)

Förskolan fick en ny reviderad läroplan Lpfö 18, som trädde i kraft den 1 juli 2019.

Under 1. *Förskolans värdegrund och uppdrag, Förskolans uppdrag - Kommunikation och skapande* står; ”Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom läggs grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som alla i samhället behöver. Förmåga att kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta är nödvändig i ett samhälle som präglas av stort informationsflöde och kontinuerlig förändring.

Barn som tillhör de nationella minoriteterna, där urfolket samer ingår, ska även stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer.

För döva barn, barn med hörselnedsättning och barn som av andra skäl har behov av teckenspråk ska språkutvecklingen främjas i det svenska teckenspråket.

Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.”

Ett utvecklingsområde som framkommit både från Skolinspektionen och från våra workshops 2019 har varit språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Det har dessutom blivit en tydligare skrivning om språkutveckling i den nya reviderade läroplanen.

Förskolan har idag inga SKUA-utvecklare att tillgå eller SKUA-handledare. Några förskolor har påbörjat Läslyftet via Skolverket men någon gemensam satsning har inte gjorts. Erfarenheter från andra kommuner som ingått i Skolverkets riktade insatser har vittnat om betydelsen att utbilda SKUA utvecklare och SKUA handledare i verksamheten, då det är kunskap som är bestående och kan spridas till andra genom kollegialt lärande och nätverk, som är ett känt arbetssätt inom förskoleverksamheten. SKUA-arbetet behöver så småningom implementeras på alla förskolor.

Vi behöver i ett första steg utbilda 2 SKUA-utvecklare som går NC utbildningen, som stöd till de 24 förskolorna som ingår i insatsen. Dessutom önskar vi att 24 förskollärare dvs. en från varje utvald förskola går SKUA-utbildning via universitetet som sedan sprider sin kunskap vidare via nätverk till vänförskolor i kommunen.

Vi behöver också **en IKT-digitalprocessstödjare** för lässtöd, digitalt stöd och stöd till interkulturella och inkluderande lärmiljöer för framgångsrik undervisning. En IKT-digitalprocessstödjare behöver bygga upp samt implementera en kunskaps- och materialbank med digitala verktyg, läromedel, metoder, idéer kring undervisning ur ett flerspråkighetsperspektiv.

2.1.1 Mål

Förskolan ska ge varje barn förutsättning att utveckla svenska, minoritetsspråk, teckenspråk och modersmål genom en kompetenshöjning av SKUA.

2.1.2 Förväntade effekter

Den förväntade effekten av insatsen är ökad måluppfyllelse i förverksamheten som har nyanlända och flerspråkiga barn i Uppsalas kommunala förskoleverksamheter.

2.1.3 Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

2.1.3.1 Kompetensutveckling i SKUA - handledare i förskolan – nätverk

- Utbildning av 2 SKUA-utvecklare, med Skolverket/NCS under 1 ½ år med 20 % med övergripande ansvar (med början för de 24 förskolorna som ingår i insatsen)
- 24 SKUA handledare (en förskollärare från varje förskola som ingår i insatsen) med 10 % nedsättning för uppdraget. SKUA-utbildning 7,5 hp via Uppsala universitet. Handledarna skapar nätverk på sina förskolor får stöd av SKUA-utvecklarna.

2.1.3.2 Projektanställning av IKT-digitalprocesstödjare

Projektanställning av IKT-digitalprocesstödjare för lässtöd, digitalt stöd och stöd till interkulturella och inkluderande lärmiljöer för framgångsrik undervisning. Implementering av digitala verktyg samt uppbyggnad av en kunskaps- och materialbank. En kunskapsbank med digitala verktyg, läromedel, metoder, idéer kring undervisning ur ett flerspråkighetsperspektiv ska skapas.

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Utbildning av SKUA utvecklare	Vt-20 till Ht-21 + spridning Vt-22
Utbildning av SKUA-handledare	Ht-20 till Ht-21 + spridning Vt-22
Materialbank av IKT-digitalprocesstödjare	Vt-21 och Ht-21
WS med IKT-digitalprocesstödjare	Vt-22

Kostnadsberäkning

Insats	Beräknad kostnad
2 SKUA utvecklare 20 % + utbildningskostnad NC 167 500 kr	597 606 kr
24 SKUA handledare 10 % + utbildningskostnad 7,5 hp 250 000 kr	2 830 636 kr
IKT- digitalprocesstödjare 20 %	208 089 kr
Övriga kostnader som workshops/konferenser, litteratur, resor, hyra arbetsplats digitalprocesstödjare	100 000 kr
Totalt	3 736 331 kr

Ansvar

Förskolans ledning har det övergripande ansvaret genom hela styrkedjan. Avdelningschef – Ledningsgrupp med de fyra områdescheferna (som i sin tur ansvarar över rektorer) - Verksamhetsutvecklargruppen samt processledaren för de riktade insatserna för nyanlända och flerspråkiga barnen.

Rektorerna har ansvaret på sin enhet att anordna nätverk för kollegialt lärande och kontinuerligt uppdaterar nyanställd personal.

Rektorn är ansvarig att tid för planering, genomförande och förberedelse ges till insatsen.

Handledaren behöver tid för att genomföra och driva arbetet på enheten och förskollärarna behöver inläsningstid. Handledaren är ansvarig för att arbetet med det kollegiala lärandet och träffarna planeras och följs upp.

Processledaren för riktade insatser ansvarar med Verksamhetsutvecklare för att arbetsgrupper bildas tillsammans med IKT-digitalprocesstödjare. De ska utveckla gemensamma riktlinjer och material och uppdatera rutiner och dokument. De ansvarar också för innehåll och föreläsning på workshops för rektorer och förskollärare.

Delaktighet

De 24 förskolorna med 16 rektorer samt 24 förskollärare som har flest nyanlända och flerspråkiga barn är utvalda att ingå den delen av insatserna som riktar sig till kompetensutveckling i SKUA för senare spridning till övriga förskoleverksamhet. De 24 förskolorna har också varit med och tagit fram nulägesanalysen.

Uppföljning och utvärdering

Huruvida rektorer arbetar med att leda ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på förskolorna har påverkat verksamheten följs upp med områdescheferna årligen.

Rektorerna behöver i sin tur utvärdera tillsammans med förskollärarna de arbetsformer som används i undervisningen samt om undervisningen anpassas efter barnens behov, språk- och ämneskunskaper. Detta kan göras på medarbetarsamtal.

Förskollärare analyserar barnens progression i språk via lärloggar i Unikum.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvar för det ligger hos processledaren i samarbete med verksamhetsutvecklarna. Skolbesök kan göras hos de skolor som har deltagit i insatsen för att kartlägga det nya nuläget efter att insatser har satts in. Rektorer, förskollärare och barnskötare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på förskolan.

2.2 Grundskola: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

Ett utvecklingsområde som har identifierats under workshop 1 och 2 är att alla ämneslärare behöver arbeta språk- och kunskapsutvecklande för att eleverna ska få möjlighet att utveckla språk- och ämneskunskaper parallellt. Kompetensen inom arbetsområdet behöver ökas och idag är det ett fåtal skolor som har haft fortbildningar inom det. Däremot är det fler skolor som vill ha stöd i att komma i gång att arbeta med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

2.2.1 Mål

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. (Lgr 11, s 6)

Med citatet från Lgr 11 som grund är målet med utvecklingsområdet att:

- All ämnesundervisning är språk- och kunskapsutvecklande
- Ämneslärare ökar sina kunskaper inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

2.2.2 Förväntade effekter

MÅL	Förväntad effekt	Märkbart/mätbart
All ämnesundervisning är språk-och kunskapsutvecklande	Eleverna ges förutsättningar att klara ämnesundervisningen genom att få stöttning i ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	Enkät till elever/elevintervjuer om hur de ser på ämnesundervisningen, om och hur de utvecklar språk- och kunskaper parallellt.
Ämneslärare ökar sina kunskaper inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	I planering och genomförande av undervisningen synliggöra ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Använda metoder för att kunna ta tillvara på elevernas språk och erfarenheter inom undervisningen Anpassa undervisningen efter eleverna behov, språk och tidigare kunskaper Eleverna känner större delaktighet på lektionerna genom aktivt deltagande. Att eleverna får det stöd de behöver i ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	Enkät som besvaras av lärarna som har deltagit i satsningen. Några kan intervjuas i grupp. Hur har kunskaperna kring arbetssättet utvecklats? Vad görs annorlunda vad gäller planering, genomförande och uppföljning av undervisningen? Enkät till eleverna där frågor kring känsla av delaktighet och språk- och kunskapsutveckling besvaras. Några elever intervjuas.

2.2.3 Insatser inom ramen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

De insatser som vi vill genomföra inom ramen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är:

- Workshop för rektorer inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och flerspråkighet – skapa förutsättningar för det kollegiala lärandet
- Kompetensutveckling för cirka 74 förstelärare, oavsett ämne, inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt inom handledning i kollegialt lärande (samma upplägg som i Skolverkets olika lyft)
- 74 förstelärarna sprider kunskapen på sina skolor i form av kollegialt lärande

2.2.3.1 Insats: Kollegialt lärande för rektorer inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

Målet med insatsen är att rektorerna ska få dela erfarenheter med varandra vad gäller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt utveckla sina kunskaper inom det. Den förväntade effekten är att rektorerna skapar förutsättningar för det kollegiala lärandet inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på skolorna, dvs hur det ska planeras in i organisationen för att det ska vara genomförbart.

Workshop för rektorer äger rum under vårterminen 2020 för att de ska få möjlighet att planera kommande insatser som berör utbildning för förstelärare och det kollegiala lärandet på skolenheterna. Workshop leds av en huvudhandledare från Uppsala universitet. De skolor som har valts ut för att delta i insatsen är de som har förberedelseklasser, cirka 20 skolor, och de som har stor andel nyanlända/flerspråkiga på skolan, cirka elva skolor. De skolor som har fritidshem, inkluderar de pedagogerna i det språk- och kunskapsutvecklande arbetssättet.

Deltagare: Cirka 35 rektorer inklusive chef för Enheten för flerspråkighet och rektor från grundsärskolan deltar på workshop om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Insats	Tidsperiod	Beräknad kostnad
Utbildare från Uppsala universitetet för att hålla i heldags workshop för ca 35 rektorer + övriga kostnader	VT- 20	39 000 kr
Totalt		39 000 kr

Ansvar

Ansvarig för att insatsen planeras, genomförs och följs upp är områdeschef i samarbete med processledaren.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att elever ska utveckla språk- och ämneskunskaper parallellt har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logopedier. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om hur språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Huruvida rektorers arbete med att leda ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på skolorna har påverkat verksamheten följs upp med områdescheferna årligen. Arbetet utvärderas även genom elevernas betyg och omdömen i de olika ämnena. Rektorerna behöver i sin tur utvärdera tillsammans med lärarna de arbetsformer som används i undervisningen samt om undervisningen anpassas efter elevernas behov, språk- och ämneskunskaper. Rektorer kan även göra klassrumsbesök och därefter utvärdera undervisningen tillsammans med läraren.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.2.3.2 Insats: Kompetensutveckling för förstelärare inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

Målet med insatsen är att öka förstelärarnas kompetens inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att de ska kunna driva ett kollegialt lärande vad gäller arbetssättet på skolenheterna. Ett annat mål med insatsen är att försteläraren även får verktyg för handledning i det kollegiala lärandet. Den förväntade effekten av insatserna är att kompetensutveckling inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt kommer igång på skolorna och att fler lärare planerar och genomför undervisningen i de olika ämnena utifrån arbetssättet. Utbildningen kommer att pågå under en till två terminer via Uppsala universitet. Tre av förstelärarna kommer även att ingå i ett forskningsprojekt inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt med inriktning NO, under två och ett halvt år.

Deltagare: 74 förstelärare/pedagoger i olika ämnen från 31 skolenheter och Enheten för flerspråkighet samt grundsärskolan. Tre förstelärare i NO från tre skolenheter.

Insats	Tidsperiod	Kostnad
Fortbildning i SKUA, 7,5 Hp via Uppsala universitetet för 74 deltagare (två grupper)	HT 20 – VT 21	620 000 kr
Litteratur	HT 20 – VT 21	105 000 kr
5% ersättning av tjänst för 74 förstelärare/pedagoger som deltar i utbildningen i SKUA under en - två terminer.	HT 20 – (VT 21)	1 300 000 kr för ett halvår, inkl PO
5% ersättning av tjänst för tre förstelärare/pedagoger som deltar i forskningsprojekt i SKUA under två och ett halvt år.	VT 20 – VT 22	265 500 kr för två och ett halvt år, inkl PO
Totalt		2 290 500 kr

Ansvar

Ansvarig för att insatsen samordnas och följs upp är processledaren i samarbete med områdeschef.

Fortbildaren på Uppsala universitet leder förstelärarna i arbetet och ansvarar för innehållet i utbildningen. Förstelärarna ansvarar för att planera, genomföra och följa upp det kollegiala lärandet på skolorna. Rektor har det yttersta ansvaret för kompetensutvecklingsinsatsen på skolorna och har en dialog med försteläraren under arbetets gång.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att elever ska utveckla språk- och ämneskunskaper parallellt har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logoped. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om hur språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Ansvarig för att förstelärarnas arbete följs upp och utvärderas är rektor på aktuell skolenhet. Själva insatsen för förstelärarna utvärderas när utbildningen är slut. Utvärderingen sker skriftligt och frågor som berör hur insatsen har påverkat deras profession besvaras. Ansvarig för den utvärderingen är processledaren.

Något som behöver följas upp och utvärderas på sikt är elevernas resultat, dvs hur insatsen har påverkat elevernas resultat i de olika ämnena. Ansvarig för att den uppföljningen genomförs är rektor men ämnesläraren utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna och kollegorna för att se hur språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har påverkat elevernas lärande, vad som har varit framgångsrikt och vad som behöver ändras. Syftet med all utvärdering och uppföljning är att synliggöra vad i verksamheten som behöver ändras och utvecklas för att höja kvaliteten i ämnesundervisningen för eleverna med målet att de ska lyckas i skolan och få gymnasiebehörighet.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.2.3.3 Insats: Kollegialt lärande på skolorna i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

Målet med insatsen är att nå ut till så många som möjligt av ämneslärarna vad gäller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Att lärarna ökar sina kunskaper inom arbetssättet och planerar och genomför undervisningen därefter. Den förväntade effekten är att fler elever klarar ämnesundervisningen med godkända betyg och kan läsa på ett nationellt program på gymnasiet. En annan förväntad effekt är att eleverna känner större delaktighet i undervisningen och kan använda sina språkliga resurser som ett verktyg för lärandet.

Insatsen kommer att ske enligt tillvägagångssättet för Skolverkets olika lyft. En handledare som i detta fall kommer att vara förstelärare handleder kollegorna i arbetssättet. Ett kollegialt lärande kommer att ske i form av att man träffas varannan vecka på konferenstid. Inför träffarna har man

förberett sig genom att läsa vald litteratur. På träffarna planeras lektioner tillsammans utifrån arbets sättet och genomförs till nästa tillfälle då lektionen diskuteras för att se vad som fungerade bra och vad som behöver utvecklas. Diskussioner kommer att äga rum utifrån olika frågeställningar som förbereds av handledaren. Arbetet sker under ett läsår och följs upp samt utvärderas under året.

Deltagare: Ämneslärare, studiehandledare/modersmåls lärare samt pedagoger från grundsärskola och fritidshem på de 31 utvalda skolenheterna. Antalet deltagare på skolorna varierar beroende på skolans storlek. Alla skolor har inte fritidshem.

Tidsplan och kostnader

Insats	Tidsperiod	Kostnad
5% ersättning av tjänst för 74 förstelärare/pedagoger som ska leda det kollegiala lärandet i ämneslagen under ett helår.	VT 21 – HT 21	2 600 000 kr för ett helår, inkl PO (ca 4 årsarbetstjänster)
Totalt:		2 600 000 kr

Ansvar

Rektorn är ansvarig att tid för planering, genomförande och förberedelse ges till insatsen. Handledaren (försteläraren) behöver tid för att genomföra och driva arbetet på skolenheten och lärarna behöver inläsningstid. Handledaren är ansvarig för att arbetet med det kollegiala lärandet och träffarna planeras och följs upp.

Delaktighet

Utvecklingsområdet att elever ska utveckla språk- och ämneskunskaper parallellt har identifierats under de två workshop som har hållits under hösten 2019. De som har varit delaktiga i detta är rektorer, svenska som andraspråkslärare, övriga ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, studie- och yrkesvägledare samt logoped. Eftersom insatsen bygger på kollegialt lärande kommer många lärare och rektorer på skolorna bli delaktiga. Elevernas delaktighet kommer att visa sig i undervisningen där de får svara på enkäter och intervjuas om hur språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har påverkat deras lärande.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Insatsen utvärderas och följs upp dels av handledaren som ska driva det kollegiala lärandet på skolan vad gäller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och dels av rektorn som följer upp tillsammans med lärare om arbetssättet genomsyrar planering och genomförande av undervisningen. Vid varje läsårs slut kan även betygen utvärderas för de elever som läser svenska som andraspråk för att se om insatsen har påverkat elevernas resultat i de andra ämnena. Även om utvärdering av betygsresultaten och omdömena berör ungefär hälften av grundskolorna och inte görs för alla elever, kan man ta lärdom av hur insatsen har påverkat i liten skala, för att sedan

sprida erfarenheten. En fördel är om man kan följa en elevgrupp under en längre tid för att se hur insatsen påverkar elevernas utveckling.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.2.4 Skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk

Undervisningen i ämnet svenska som andraspråk har olika kvalitet på skolorna. På en del skolor ses ämnet som stödundervisning till svenska och inte som ett ämne som ersätter svenska. Det råder en osäkerhet i hur inledande bedömningar ska göras i ämnet för att avgöra vilka elever som behöver undervisning i det. Bedömningen behöver även ske för att eleverna inte slentrianmässigt placeras i grupper där de inte ska gå och för att rektor ska kunna fatta beslut för elevens behov av svenska som andraspråk. Bedömningen är ytterst nödvändig för att hänsyn ska kunna tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorer behöver öka sina kunskaper i ämnet för att bättre kunna planera sin verksamhet vad gäller svenska som andraspråk och följa upp elevernas resultat. Resultaten för årskurs nio och sex ligger lågt för läsåret 2018/2019. 53 % av eleverna i årskurs sex fick godkänt betyg i ämnet. Procentsatsen för årskurs nio ligger på 57% vad gäller godkända betyg.

2.2.4.1 Mål

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska delas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov (Lgr 11, s 6).

Med citatet som grund är målet för Uppsala kommuns grundskolor att:

- skapa likvärdighet kring ämnet svenska som andraspråk på de olika skolenheterna

2.2.4.2 Förväntade effekter

Mål	Förväntad effekt	Märkbart/mätbart
Skapa likvärdighet kring ämnet svenska som andraspråk på de olika skolenheterna.	Fler andel elever som klarar minst godkänt betyg i svenska som andraspråk i årskurs sex och nio i jämförelse med läsåret 2018/2019. Att det görs bedömningar av elevernas behov av svenska som andraspråk Centrala riktlinjer för ämnet svenska som andraspråk för att skapa större likvärdighet på skolenheterna	Mäta med hjälp av betygsresultat och omdömen i svenska som andraspråk. Första mätningen görs läsåret 2020/2021. Hur lärare bedömer elevernas språkutveckling dels inledandevis och dels kontinuerligt synliggörs på medarbetarsamtalet. Hur organiseras undervisning i ämnet på skolorna och varför? Finns det beslut för det? Frågan ställs till rektorer på medarbetarsamtal.

2.2.4.3 Insatser inom ramen för svenska som andraspråksundervisningen

De insatser vi vill genomföra för att utveckla svenska som andraspråksundervisningen är:

- föreläsning och workshop för rektorer om svenska som andraspråksundervisningen och flerspråkighet
- nätverk för lärare som undervisar i svenska som andraspråk
- skapa centrala riktlinjer för huvudman för ämnet svenska som andraspråk.

2.2.4.3.1 Insats: Föreläsning och workshop för rektorer om svenska som andraspråksundervisningen och flerspråkighet

Målet med insatsen är att rektorer ökar sina kunskaper om vad flerspråkighet innebär (hur andraspråksinlärning går till) samt ger varandra stöd i hur de kan organisera svenska som andraspråksundervisningen för att komma ifrån att ämnet ses som ett stödämne. En önskvärd effekt av denna insats är att elever som har rätt till svenska som andraspråk, får undervisning i det av en utbildad lärare i ämnet samt att det finns beslut för det. Det kan i sin tur förbättra resultaten i ämnet. En annan förväntad effekt är att undervisningen i svenska som andraspråk organiseras efter varje elevs behov och förutsättningar.

Insatsen sker i form av en heldagsworkshop som hålls av en utbildare via Uppsala universitet. Dagen börjar med en föreläsning och slutar med workshop där rektorer ges förutsättningar för att påbörja en planering av organiseringen av undervisning i ämnet svenska som andraspråk på skolenheterna för läsåret 2020/2021.

Deltagare: Cirka 50 rektorer

Tidsplan och kostnader

Insats	Tidsplan	Beräknad kostnad
Utbildare via Uppsala universitet som leder en heldags föreläsning + workshop för 50 rektorer	VT 20	50 000 kr
Totalt:		50 000 kr

Ansvar

Ansvarig för att workshop för rektorer planeras, genomförs och följs upp är fortbildaren från Uppsala universitet som håller i workshopen i samarbete med processledaren och områdeschef.

Delaktighet

Utvecklingsområdet togs upp under workshop 1 och 2 där rektorer, lärare, speciallärare, logoped, studie- och yrkesvägledare och studiehandledare deltog. Utvecklingsområdet har även lyfts under en PUG-träff, 24 oktober 2019, med rektorerna, där frågan diskuterades.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Insatsen utvärderas i anslutning till workshopen eftersom det är en engångsinsats där rektorer ska få input om flerspråkighet och svenska som andraspråk samt få tid att diskutera det. Insatsen kan även utvärderas genom elevernas betyg och omdömen i svenska som andraspråk samt följas upp årligen med områdescheferna.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet och områdeschef. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.2.4.3.2 Insats: Nätverk för lärare som undervisar i svenska som andraspråk

Målet med insatsen är att svenska som andraspråklärare träffas regelbundet för att utveckla svenska som andraspråksundervisningen och skapa likvärdighet vad gäller ämnet på skolorna. Ett annat mål är att lärarna i svenska som andraspråk fortbildas via Uppsala universitet under fyra halvdagar under höstterminen 2020 på nätverksträffarna. De förväntade effekterna är att:

- det görs inledande och kontinuerliga bedömningar av elevens behov av svenskas om andraspråk
- elevernas språkutveckling analyseras och att det synliggörs för eleven
- planera och genomföra undervisningen efter varje elevs behov och förutsättningar samt att följa upp lärandet med feedback till eleven
- göra nyanlända elever delaktiga i svenska som andraspråksundervisningen.

Den långsiktiga effekten är att eleverna höjer sina resultat i svenska som andraspråk i jämförelse med läsåret 2018/2019.

Deltagare: svenska som andraspråklärare som undervisar i ämnet utanför förberedelseklass.

Tidsplan och kostnader

Insats	Tidsplan	Beräknad kostnad
Utbildare via Uppsala universitet som fortbildar lärarna i nätverket under ht-20 fyra halvdagar för ca 60 st (två grupper)	HT 20	120 000 kr
litteratur		18 000 kr
Totalt:		138 000 kr

Ansvar

Ansvarig för att insatsen planeras, genomförs och följs upp är processledaren. Insatsen genomförs i samarbete med en förstelärare i kommunen.

Delaktighet

Utvecklingsområdet togs upp under workshop 1 och 2 där rektorer, lärare, speciallärare, logoped, studie- och yrkesvägledare och studiehandledare deltog. Utvecklingsområdet har även lyfts under en PUG-träff, 24 oktober 2019, med rektorerna, där frågan diskuterades.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Insatsen följs upp och utvärderas kontinuerligt på nätverksträffarna och vid sista tillfället varje termin. Utvärderingen ska visa hur insatsen har påverkat det egna arbetet på skolan vad gäller svenska som andraspråkundervisningen. Har det gett effekt och på vilket sätt det visar sig i elevernas kunskapsutveckling. Ansvarig för uppföljning och utvärdering är processledaren.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet och områdeschef. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.2.4.3.3 Insats: Skapa centrala riktlinjer för huvudman för ämnet svenska som andraspråk

För att kunna skapa likvärdighet kring svenska som andraspråksundervisningen och utveckla ämnet, är det nödvändigt med centrala riktlinjer för huvudman som rektorer kan förhålla sig till. En arbetsgrupp tillsätts för att skapa riktlinjerna.

Målen med insatsen är att skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk. De förväntade effekterna är:

- skapa gemensamma beslutsblanketter som ska användas för de elever som får undervisning i svenska som andraspråk
- skapa strukturer för bedömningar av elevens behov av ämnet
- skapa en gemensam förståelse för organisering av ämnet
- öka rektorers pedagogiska ledning av ämnet
- synliggöra arbetet i det systematiska kvalitetsarbetet

Insatsen avslutas med en gemensam konferensdag för de rektorer och svenska som andraspråkslärare som har deltagit i insatserna vad gäller utvecklingsområdet ”skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk på skolorna”. Konferensdagen planeras och genomförs av processledare, områdeschef och kompetensteamet för nyanlända/flerspråkiga elevers lärande. På konferensdagen presenteras även de centrala riktlinjerna.

Deltagare arbetsgrupp: Några rektorer, områdeschef och lärare i svenska som andraspråk samt processledare.

Deltagare konferensdag: Alla rektorer och lärare i svenska som andraspråk på Uppsalas kommunala grundskolor (ca 50 skolor).

Tidsplan och kostnader

Insats	Insatsperiod	Beräknad kostnad
Konferens heldag för ca 130 personer	HT 20	70 000 kr
Totalt:		70 000 kr

Ansvar

Ansvarig för arbetsgruppen är områdeschef i samarbete med processledaren. Ansvarig för planering, genomförande och uppföljning av konferens är processledare och områdeschef i samarbete med kompetensteam.

Delaktighet

Utvecklingsområdet togs upp under workshop 1 och 2 där rektorer, lärare, speciallärare, logoped, studie- och yrkesvägledare och studiehandledare deltog. Utvecklingsområdet har även lyfts under en PUG-träff, 24 oktober 2019, med rektorerna, där frågan diskuterades.

Grundskolans ledningsgrupp har tagit del av samt diskuterat insatserna på ledningsgruppsmöte den 5 november 2019. Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp kommer att bli delaktiga i insatserna den 25 november och utbildningsnämnden den 18 december 2019. Rektorerna har tagit del av insatserna den 7 november 2019 på rektorskonferens. Områdeschef är ansvarig för att förankra insatserna i hela styrkedjan.

Uppföljning och utvärdering

Insatsen följs upp och utvärderas i arbetsgruppen för att se hur den har påverkat verksamheten på skolenheterna, dvs att det finns centrala riktlinjer. Utvärderingen visar även om det behövs ytterligare åtgärder för att skapa likvärdighet i ämnet svenska som andraspråk.

Den andra delen av insatsen som är en gemensam konferensdag för alla rektorer och lärare som har deltagit i utvecklingsarbetet följs upp och utvärderas i form av enkät i direkt anslutning till dagen. Ansvarig för den utvärderingen är processledaren.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med kompetensteamet. Elever och lärare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på skolan.

2.3 Gymnasieskolan: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

Antal flerspråkiga elever har ökat på alla gymnasieprogrammen och för att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov krävs att ämnesläraren jobbar medveten med språk och kunskapsutveckling parallellt i alla ämnen med utgångspunkt i elevernas bakgrund och tidigare språk och kunskapsfarenheter.

Det är viktigt att ämnesläraren har kunskap om andraspråksinlärningsprocessen, även de med svenska som modersmål ska nå längre i sin kunskapsutveckling. Det som resulterade under Skolverkets workshopar är att kompetensen bland lärare och pedagoger på nationella program behöver stärkas. En IKT-pedagog behövs i insatsen för utveckling av de digitala verktygen inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

2.3.1 Mål

- Målet med insatsen är att flerspråkiga elever ska kunna använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt i alla ämnen och i de programmen där antal flerspråkiga elever är störst. Samt öka lärarens kunskaper att jobba språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på nationella programmen.
- Öka måluppfyllelse och elevresultaten genom att öka kvalitén i klassrumsprocessen.
- Höja förmågan att organisera lektionen, hur elever grupperas eller sitter, variation i upplägg, grad av elevaktivitet, val av läromedel och digitalt stöd.

2.3.2 Förväntade effekter

- Förväntade effekter för insatsen är en mer likvärdig och anpassande undervisning för flerspråkiga elever.
- Öka kvaliteten på lärarens ledarskap när det gäller bemötande och förhållningssätt, elevens känsla av deltagande och medskapandemed i undervisningsprocessen.
- Med höga förväntningar och individualisering möta eleven på den optimala nivån. Samt öka elevens delaktighet på lektionen.
- Ytterligare verktyg för att skapa ett arbetssätt som systematiskt tar tillvara och förstärker elevernas egna erfarenheter genom ett likvärdig undervisningen i skolans alla ämnen.

2.3.3 Insatser inom ramen för utvecklingsområdet språk-och kunskapsutvecklande arbetssätt

Fortbildning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt inklusive metoder och digitala verktyg på gymnasiet. Att fortbilda handledare inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt omorganisera nätverket för försteläraren/ämnesnätverksledare och specialpedagoger på nationella program för att stärka ”Kollegialt lärande inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt”.

2.3.3.1 Fortbildning inom språk-och kunskapsutvecklande arbetssätt

Gymnasiets nationella program behöver utveckla sina undervisningsmetoder och arbetssätt kopplat till flerspråkiga elever och övriga elever. Vilket höjer förmågan att organisera lektionen, hur elever grupperas eller sitter, variation i upplägg, grad av elevaktivitet, val av läromedel och digitalt stöd.

I ett första steg genomförs fortbildningen inom handledningen i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Fortbildningen organiseras med en grupp om ca 25–30 förstelärare, ämnesledare, ämnesnätverksledare, specialpedagoger, studiehandledaren från utvalda skolor, språkintrödningskurs. Utbildningsinsatsen tas fram i samarbete med Uppsala universitet.

Utbildade handledare leder kollegialt lärande inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för samtliga lärare i de utvalda nationella programmen. Lärarna delas in i grupper om ca 10–15. Gruppen leds av minst en handledare och lyftet kommer att innehålla moduler inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt från Skolverkets lärportal samt diskussioner runt litteratur om arbetssätt och metoder. Handledaren skapar ett nätverk för att planera, välja och förbereder moduler, testar olika metoder, diskuterar med varandra vilka material som fungerar eller inte fungerar samt dokumenterar i en gemensam plattform, där både innehåll och lärdomar finns kvar och kan återanvändas och utvecklas. Denna kompetensutveckling (Kollegialt lärandet) förläggs inom lärarnas ramtid och på studiedagar, att lärarna träffas varannan vecka och gör uppgifter däremellan under ett läsår. Handledarna får vikarier under de dagarna de är på utbildningen under läsåret 2020-2021 och när de planerar i nätverket under läsåret 2021–2022. Retorer och programrektorer kommer ha 1–2 workshop inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt ur ett rektorsperspektiv. Fokus kommer att ligga på kunskap kring syftet och resultatet av ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt på metoder för att leda, implementera och utvärdera ett förbättringsarbete. Arbetet kommer att upphandlas av från rektorsutbildningen via Uppsala universitet.

Deltagare: 25–30 förstelärare, ämnesledare, ämnesnätverksledare, specialpedagoger, studiehandledaren (från utvalda skolor, språkintröduktion och två studiehandledare) i ett första steg. En workshop för 25–30 rektorer kommer att genomföras under VT20 för att kunna planera insatsen under läsåret 20–21 och 21–22. Projektanställning av IKT- pedagog under läsåret 2020–2021 för att utveckla digitala verktygen inom SKUA samt för den gemensamma plattformen i nätverket.

Handledarna ansvarar för att upprätta en överenskommelse i nätverk och i lärargruppen kring hur det kollegiala arbetet ska genomföras. De ansvarar även för att förbereda träffarna genom att ha läst in sig på innehåll och förberett frågeställningar utifrån de momentpedagogerna testat samt den litteratur som lästs. Handledarna kommer även ansvara för att dokumentation, utvärdering och uppföljning i respektive grupp blir gjord.

I steg två med start 2021–2022 utbildas 25–30 nya handledare från resterande gymnasieskolor på samma sätt med målet att säkerställa en tillräcklig kompetens på alla våra skolor. På samma sätt skapas sedan en struktur för kollegialt lärande på dessa skolor.

Tidsplan

VT20	HT20	VT21	HT21	VT22
Kartläggning av elev på gymnasiet. Upphandling med Uppsala universitet. Planering av kursen.	Fortbilda grupp 1	Fortbilda grupp 1 Handleda läraren i de utvalda skolorna (steg 1)	Fortbilda grupp 2 Handleda läraren i de utvalda skolorna (steg 1)	Fortbilda grupp 2 Utvärdera insatsen i grupp 1
Workshop för rektorer				

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
Fortbildning i SKUA 7.5 Hp via Uppsala universitet för ca 50–60 handledaren i två steg.	600 000 kr
Litteraturkostnad 60 x 3000	180 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare i utbildning SKUA under 2020–2021. 10 dagar/läsåret	450 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare i utbildning SKUA under 2021–2022. 10 dagar/läsåret	450 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare under handledning av det kollegiala lärandet inom SKUA och i nätverket under 2021–2022. 10 dagar/läsåret	450 000kr
Workshop för 25–30 rektorer inom SKUA	30 000 kr
Processledare för uppföljning och utvärdering 100%	-----
IKT-pedagog på 50%	-----
Totalt	2 160 000 kr

2.3.3.2 Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på språkintröduktion

Samtliga lärare på Språkintröduktion har kunskapsutvecklats inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på ett kollegialt lärandesätt inom språkintröduktions ämnesnätverk vilket väcker fokus på en likvärdig kompetensutveckling arbetssätt för ämneslärare och pedagoger på nationella program.

Ämnesnätverksledare på språkintröduktionsprogrammen kan vara stöd och referensgrupp för de nya handledarna, med tanke på att de har jobbat med vissa moduler inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Ansvar

Gymnasiechef, rektorn och programsektorn på utvalda gymnasieskolor kommer tillsammans med Verksamhetsutvecklare och processledare ha det övergripande ansvaret att planera, genomföra, utvärdera och hålla i kompetensutvecklingen i de olika insatserna.

Handledaren för tid för utbildningen, genomföra och driva arbetet på skolan. Det vill säga att handledaren ansvarar för arbetet med det kollegiala lärande, planera träffar och följa upp insatsen på sin egen skola.

Processledaren och Verksamhetsutvecklare planerar för, sammanställer och analyserar de utvärderingar som kommer att göras under insatsens ingång samt är behjälplig i planering och genomförande av insatsen.

Delaktighet

Rektorer och programrektorer deltar i det övergripande och strategiska beslut om genomförandet och kompetensutvecklas själva inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på metoder för att leda, implementera och utvärdera ett förbättringsarbete.

Handledare, utbildningsansvariga tillsammans med processledaren planerar övergripande innehåll och säkerställer att det finns tillgång till innehåll och underlag för arbetet. Läraren och övriga pedagoger deltar i kollegialt lärande och genomför insatser tillsammans med handledaren.

På organisationsnivå respektive rektorer, programsektorer ansvarar att följa upp det kollegiala lärandet i samband med medarbetarsamtal. Och på individnivåuppföljning och utvärdering sker genom elevernas betyg eller omdömen i svenska och svenska som andra språk samt i andra ämnen. Samtidig utifrån en självvärdering av lärarnas arbetsformer och elever kommer att ske i enkätform. (Elever deltar i utvärdering av undervisningen via enkäter och intervjuer).

Gymnasiechefen blir kontinuerligt informerad om kompetensutvecklingsinsatser av Verksamhetsutvecklare och processledaren. De insatser som blir beslutat kommer att vara som aktiviteter i verksamhetsplanerna och det systematiska kvalitetsarbetet.

Uppföljning och utvärdering

Handledaren utvärderas och följs upp det kollegiala lärandet på skolan när det gäller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Rektorer och programrektorer följer upp insatsen kontinuerlig och utvärderas två gånger per termin i form av medarbetarsamtal, omdömen/betyg och självvärdering via enkäter av lärare och elever. Insatsen kan sättas som en fast punkt i skolans ledningsmöte och API träffarna.

En sammanställning av uppföljningen och utvärdering ansvarar processledaren och verksamhetsansvarig för. Sammanställning av resultaten ska ingå i det kvalitetsanalysen för gymnasieskolan på huvudmansnivå.

Det är viktigt att redan från början skapa en strategi för hur och när insatsen ska följas upp utifrån uppsatta mål samt vem som ansvarar för uppföljningen

2.4 Vuxenutbildningen: Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära

Under hösten 2018 inledde vuxenutbildningen ett första steg i en kompetensutvecklingsinsats för skolledare tillsammans med Nationellt centrum för svenska som andra språk (NC). Redan under hösten 2017 och våren 2018 utkristalliserades ett behov av att utveckla de så kallade integrerade språk- och yrkesutbildningar. Uppsala kommuns rektor för extern vuxenutbildning, pratade med både skolledare, lärare och elever och märkte även i elevernas resultat att vuxenutbildningen behövde satsa mer på språket för de elever som läste yrkeskurser samtidigt som de läste sfi eller grundläggande svenska som andraspråk. Rektorn kunde också notera att även skolledare och lärare brottades med frågan hur en sådan undervisning skulle struktureras. NC bjöds därför in till ett rektorsmöte där både rektorer från egen regi och utbildningsansvariga från de externa skolorna fick träffa NC för att diskutera och besluta om en möjlig samverkan.

De nyanlända vuxeneleverna i kommunen har ett stort behov av att bygga på sina språkkunskaper, inte minst för att kunna vara bättre förberedda inför arbetsplatsförlagt lärande men även inför det kommande yrkeslivet. Inom vuxenutbildningen behöver vi vara bättre förberedda för dessa nya utbildningar både utifrån hur vi pedagogiskt kan tänka oss att arbeta inom ett sådant kurspaket men även att fundera på hur vi organisatoriskt ska kunna strukturera dessa utbildningar. Med tiden har vi insett att metoder för t.ex. kartläggning av elevers kunskaper och uppföljning av dessa är viktiga även för en bredare grupp lärare som undervisar elever med svenska som andraspråk. Detta har betytt att målgruppen för satsningen behöver utökas.

Med stöd av NC har samtliga skolledare (både från egen regi och externa utbildningsanordnare) genomfört strukturerade lektionsobservationer, fokusgruppsamtal med lärare samt elevintervjuer. De data som framkommit har utgjort underlag för gemensamma reflektioner i rektorsgruppen kring verksamhetens kvalitet.

I ett nästa steg involverades såväl skolledare som lärare som arbetar med yrkesutbildningar. Fokus har legat på att utveckla kvaliteten i utbildningarna med hänsyn till att en stor andel av eleverna är nyanlända och/eller flerspråkiga och lär på ett andraspråk. I detta steg ingick tre reflektionsseminarier med enbart skolledare samt tre seminarier med lärare och skolledare tillsammans. Under vårterminen 2019 genomfördes två seminarier för enbart skolledare.

Genom det att utgå från det noggranna arbete som beskrivs ovan har vi nu ett gediget och konkret underlag att genomföra en praktisknära och långsiktigt hållbar insats. Tack vara det samarbete som Uppsala kommun och vuxenutbildningen nu ingått tillsammans med Skolverket kan det arbete som hittills genomfört nu utökas och implementeras brett och omfatta även övrig pedagogisk personal, alltså inte bara de lärare och skolledare som är involverade i yrkesutbildningar.

Vuxenutbildningen utsätts kontinuerligt för nya krav och förutsättningar, bl.a. genom upphandling och därmed omfattande personalbyten. För att organisationen ska kunna bibehålla och fördjupa en intern kompetens under sådana förutsättningar ämnar vi utbilda lärledare. Även för detta kan vi bygga vidare på tidigare arbete och har därmed ett unikt tillfälle att med NCs hjälp kunna ta fram en skraddarsydd utbildning som kan stärka vuxenutbildningens systematiska kvalitetsarbete gällande möjligheter för nyanlända och flerspråkiga elevers förutsättningar att nå måluppfyllelse.

2.4.1 Mål

Målet med den fortsatta kvalitetsutvecklingen är:

- att höja kvaliteten inom vuxenutbildningen i Uppsala för att verksamheterna ska kunna erbjuda nyanlända och flerspråkiga elever goda förutsättningar att kommunicera, lära och arbeta på andraspråket svenska
- att pedagoger inom yrkesutbildningar såväl som i de allmänna ämnena har fått metoder och kunskaper för att fortsatt undersöka kvaliteten i undervisning och även kan samverka kring frågor angående andraspråkselevs möjligheter att lära
- att sprida detta kvalitetssäkrade material till andra vuxenutbildningar för att vuxenutbildningen ska kunna erbjuda nyanlända och flerspråkiga elever goda förutsättningar att kommunicera, lära och arbeta på andraspråket svenska

2.4.2 Förväntade effekter

De förväntade effekterna med insatsen är

- att kvaliteten inom vuxenutbildningen höjs för att erbjuda nyanlända och flerspråkiga elever goda förutsättningar att kommunicera, lära och arbeta på andraspråket svenska
- att pedagoger inom yrkesutbildningar såväl som i de allmänna ämnena har metoder och kunskaper för att fortsatt undersöka kvaliteten i undervisning och även kan samverka kring frågor angående andraspråkselevs möjligheter att lära
- Att ett evidensbaserat material tagits fram som vuxenutbildningen i Uppsala kan fortsätta att arbeta efter, men även sprida till andra vuxenutbildningar för att kunna erbjuda nyanlända och flerspråkiga elever goda förutsättningar att kommunicera, lära och arbeta på andraspråket svenska

2.4.3 Beskrivning av insatsen Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevs möjligheter att lära

Baserat i arbetet som genomförts i rektorsgruppen genomförs en kompetensutveckling, med lärare och skolledare tillsammans, i tre omgångar. Utöver detta satsar vi även på en lärledarutbildning. Syftet är att ge ett antal deltagande lärare en fördjupad utbildning om andraspråkstälarnas behov men också kunskaper i kollegial handledning. Målsättningen är att lärledare ska fungera som stöd för kollegor när det gäller att utveckla undervisningen i verksamheterna i samråd med rektorerna.

Kompetensutvecklingen kommer att fokusera på tidigare identifierade förbättringsområden och utformas utifrån de vuxna andraspråkselevernas, lärarnas och verksamheternas förutsättningar och behov. Skolledarna deltar aktivt i samtliga träffar för att en gemensam förståelse för verksamhetens utvecklingsområden så att skolledare och lärledare ska kunna driva verksamhetens kvalitetsarbete vidare efter att insatsen avslutats. Kompetensutvecklingen har ett tydligt vuxenperspektiv och utgår från att deltagare gör kartläggning av elevers litteracitet och kommunikativa behov. Kompetensutvecklingen är väl grundad i andraspråksforskning och forskning om vilken undervisning som gynnar andraspråkselever i heterogena grupper.

Skolledarna kommer under och efter insatsen att använda de observationspunkter som höstterminens seminariearbete resulterat i för att undersöka vilken eller vilka förändringar i verksamheten som kompetensutvecklingen leder till.

De fortsatta kompetensutvecklingsinsatser som planeras in från våren 2020 till våren 2022 är;

- Fortsättning för kompetensutveckling 1: 3 träffar 28/1, 10/3, 5/5 plus en rektorsträff
- Start för kompetensutveckling 2: 3 träffar 4/2, 17/3, 12/5 plus en rektorsträff
- Fortsättning för kompetensutveckling 2: 3 träffar 22/9, 13/10, 17/11 plus en rektorsträff
- Start för lärarutbildning 3: 3 utbildningstillfällen 29/9, 20/10, 24/11 plus en rektorsträff
- Fortsättning för kompetensutveckling 3: 3 träffar 26/1, 2/3, 4/5 plus en rektorsträff
- Riktad utbildning för ett antal lärare (lärledare) per skola från grupp 1, grupp 2 och grupp 3

Syftet med den riktade utbildningen är att säkerställa att Uppsala kommuns vuxenutbildning har ett systematiskt kvalitetsarbete gällande utbildning för nyanlända och flerspråkiga elever.

Deltagare: Gruppen lärare och skolledare ska omfatta 3 x max 30 personer, i huvudsak sfi/sva-lärare, yrkeslärare och skolledare. Tanken är att ha tre olika grupper som går igenom en årslång kompetensutveckling. Utöver detta är det tänkt att ca 15 lärledare ska utbildas. Syfte med lärledarutbildningen är att dessa deltagare ska uppnå fördjupade kunskaper om andraspråksta- larens behov samt kunskaper för att stötta kollegialt lärande och undervisningens systematiska kvalitetsarbete i samråd med rektorerna.

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Kompletterande utbildning 1: 3 utbildningstillfällen 28/1, 10/3, 5/5 plus en rektorsträff Start för utbildning 2: 3 utbildningstillfällen 4/2, 17/3, 12/5 plus en rektorsträff	Våren 2020
Fortsättning för utbildning 2:3 utbildningstillfällen 22/9, 13/10, 17/11 plus en rektorsträff Start för utbildning 3:3 utbildningstillfällen 29/9, 20/10, 24/11 plus en rektorsträff	Hösten 2020 4 timmar per individutbildningstillfälle samt 1,5 timme / vecka/ avsatt för förberedelse och reflektion.
Fortsättning för utbildning 3:3 utbildningstillfällen 26/1, 2/3, 4/5 plus en rektorsträff Riktad utbildning för ett antal lärare (lärledare) per skola Grupp 1, grupp 2 och grupp 3 Lärledarutbildningen är ett sätt att implementera insatsen	Våren 2021 4 timmar per individutbildningstillfälle samt 1,5 timme / vecka/ avsatt för förberedelse och reflektion.
Fortsättning på riktad utbildning för ett antal lärare (lärledare) per skola Grupp 1, grupp 2 och grupp 3.	Hösten 2021 4 timmar per individutbildningstillfälle samt 1,5 timme / vecka/ avsatt för förberedelse och reflektion.
Säkerställa att Uppsala kommuns vuxenutbildning har ett systematiskt kvalitetsarbete gällande utbildning för nyanlända och flerspråkiga elever	Våren 2022

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
Lärargrupp 1 vt 2020, 3 tillfällen, ca 30 pers, inkl rektorsgrupp 1 tillfälle	442 000 kr
Lärargrupp 2 vt 2020/ht 2020, 6 tillfällen, ca 30 pers, inkl rektorsgrupp 2 tillfällen	884 000 kr
Lärargrupp 3 ht 2020/vt 2021, 6 tillfällen, ca 30 pers, inkl rektorsgrupp 2 tillfällen	442 000 kr
Framtagande och genomförande av lärledarutbildning	832 000 kr
Totalt:	2 600 000 kr

Kostnadsbild från NC för hela insatsen: 2 600 000 kr exkl. moms, inklusive samtliga omkostnader för NC-medarbetares resor. Den faktiska kostnaden faktureras 1 ggn/år, dvs den tid NC använder faktureras, vilket innebär att totalkostnaden kan komma att bli mindre.

NC kan genomföra insatsen förutsatt att NC har tillgång till lämpliga medarbetare och att grupperna inte blir större. Planerat innehåll och upplägg kan ändras under insatsperioden. Sådana ändringar görs i samråd mellan uppdragsgivaren (Skolverket eller Uppsala) och uppdragstagaren NC. Om omfattningen av insatsen ökar i relation till planerat upplägg behöver dock medel tillföras.

Ansvar

Skolledare från både egenregin och de externa utförarna kommer att tillsammans med processledaren ansvara för insatsen. Processledaren och rektor för extern utbildning ansvarar för kontakten med NC, dess planering och genomförande.

Delaktighet

Den valda insatsen är framtagen verksamhetsgemensamt och innefattar både vuxenutbildningen inom egen regi och de externa utbildningsanordnarna. Arbetsmarknadsnämndens politiker kommer att hållas informerade om utvecklingsarbetet vid ett nämndmöte under våren och hösten. Vidare kommer de berörda rektorerna, både inom egen regi och från de externa utbildnings-anordnarna, att följa upp detta på sina personalmöten.

Kompetensutvecklingsinsatsen förutsätter att deltagande lärare och skolledare avsätter tid både för de inplanerade seminarierna med NC och för att planera, dokumentera och reflektera över sitt eget arbete och hur verksamheten stöttar andraspråkselevs lärande. NC föreslår att lärare och skolledare avsätter i genomsnitt 1,5 timmar per vecka under hela kompetensutvecklingsperioden. Målet är att skolledarna och lärarna tillsammans efter genomgången utbildning har metoder och kunskaper för att fortsatt undersöka kvaliteten i undervisning och även kan samverka kring frågor angående andraspråkselevs möjligheter att lära.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av insatserna kommer att ske fortlöpande under de två läsåren av processledaren tillsammans med utvecklingsledaren och rektor för extern vuxenutbildning. NC har även byggt in en utvärderingsprocess som rektorerna ska vara involverade i – dvs. att rektorerna får i uppdrag att göra lektionsbesök för observation som man sedan arbetar vidare med dels på rektorsträffarna som ingår i satsningen dels på sitt eget håll med lärarna. Det olika metoder som använts för att undersöka verksamheterna visar

Observationer:

1. Elevernas möjligheter att vara språkligt aktiva varierar stort mellan olika individer.
2. Språkundervisningen fokuserar främst språklig korrekthet – inte kommunikation

Elevintervjuer:

3. Tysta elever som inte förstår kan avstå från att ställa frågor till lärare av rädsla att ”störa” undervisningen

Fokusgruppsamtal

4. Lärare behöver stöttning för att planera av undervisning som gynnar andraspråktalare.
5. Lärare behöver stöttning med hur andraspråkstalets språk- och yrkeskunskaper kan bedömas så att det stöttar lärande

3. Förutsättningar för lärande och trygghet

3.1 Förskolan: Förhållningssätt och värdegrundsfrågor

Förskolan fick en ny reviderad läroplan Lpfö 18, som trädde i kraft den 1 juli 2019. Under 1. Förskolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet står;

” Var och en som verkar i förskolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och verka för en hållbar utveckling.

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor. Det svenska samhällets ökande internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald. Kännedom om olika levnadsförhållanden och kulturer kan bidra till att utveckla en förmåga att förstå och leva sig in i andra människors villkor och värderingar.

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för olika språk och kulturer, inklusive de nationella minoriteternas språk och kulturer. .”

I en samtid där de demokratiska värderingarna blir viktigare än någonsin, vilket den reviderade läroplanen fastslår, har flera utvecklingsområden gällande värdegrundsfrågor och interkulturalitet lyfts på nulägesanalysens workshops. Genom ett medvetet arbete med interkulturalitet exempelvis genom Läslyftets modul “Flera barn i barngruppen” och annat relevant material kan dessa frågor kompetens höjas hos personalen. Genom att tillsätta en handledare på 20% under insatsen kan förskolorna i den utvalda gruppen erbjudas att arbeta i nätverk med frågorna.

En annan viktig reflektion vid nulägesanalysen är att förskolornas arbete med Plan mot diskriminering och kränkande behandling (PDK) inte är en levande del av förskolans arbete året runt och har inte i så hög grad uppmärksammat och följt de nyanlända barnen. Det finns ett stort behov av föreläsningar och workshops med en PDK-processledare på 20 % för att kunna arbeta fram PDK som blir en del av förhållningssättet.

En annan del som togs upp på nulägesanalysens workshopar var behov av en utbildning i TMO (Traumamedveten omsorg) som finns genom Rädda barnen och Skolverket. Vi vill göra en satsning på våra specialpedagoger i denna utbildning

3.1.1 Mål

Samsyn kring förskolans värdegrund och demokratiuppdraget enligt Lpfö18

3.1.2 Förväntade effekter

Ökad kunskap kring uppdraget med förskolans värdegrundsarbete och interkulturalitet och att PDK-arbetet blir en naturlig del av förskolans verksamhet så att nyanlända- och flerspråkiga barns trygghet och lärande förbättras

3.1.3 Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

Erbjuda kompetensutveckling för medarbetare på de 24 förskolorna genom handledning Läslyftets modul Flera barn i barngruppen (nätverk) kring förskolans uppdrag att inkludera barn och deras familjer.

3.1.3.1 Praktisknära frågor, case och diskussioner i PDK-arbetet.

Möjlighet att reflektera regelbundet via webinarier eller annat material

3.1.3.2 Kompetensutveckling i TMO

Kompetensutveckling i TMO av förskolans 12 specialpedagoger och logoped och psykolog i samarbete med övriga skolformers elevhälsoteam Traumamedveten omsorg, 5 dagar/termin 35 personer/grupp i samarbete med Rädda barnens utbildare.

3.1.3.2.1 Beskrivning av insatsen Traumamedveten omsorg – TMO

Rädda Barnen genomför i samarbete med Skolverket en utbildning för all personal i skolor för att kunna stötta barn och elever, ofta nyanlända, som utsatts för påfrestningar och traumatiska upplevelser. TMO genomförs av Rädda Barnen professionella utbildare under fem dagar under en termin för grupper med cirka 35 personer. I gruppen kan ingå alla kategorier, personal från elevhälsan, specialpedagoger, lärare, rektorer och andra personal som arbetar direkt med elever. Intresseanmälan görs av skolledningen. Utbildningen innehåller kunskap om traumaförståelse och de tre pelarna:

- Upplevd trygghet.
- Behov av positiva relationer med omsorgsfulla och engagerade, viktiga vuxna.
- Stöd att skapa coping-strategier som gör det lättare att hantera tankar, känslor och beteenden.

3.1.3.3 PDK-processtödjare samt processtödjare i Interkulturalitet

För att kunna erbjuda kompetensutveckling i kollegiala nätverk till de 24 förskolornas medarbetare både i ett interkulturellt förhållningssätt och hur sedan dessa frågor knyts samman med planen mot diskriminering och kränkande behandling behöver vi handledning i nätverken från en PDK-processtödjare samt en processtödjare i interkulturalitet.

3.1.3.3.1 Förväntad effekt

Mål	Förväntad effekt	Mätbart/märkbart
Att skapa en samsyn kring förskolans värdegrund och demokratiuppdrag	<p>Förändringar inom vissa områden i förhållningssätt till nyanlända/flerspråkiga barns lärande.</p> <p>Områdena är de utvecklingsområden som nämns i åtgärdsplanen.</p>	<p>Eventuella förändringar synliggörs i verksamheten genom olika uppföljningar under insatsperioden.</p> <p>De insatser som genomförs utvärderas under insatsperiodens mitt och avslut.</p> <p>Uppföljningar och utvärderingar kan göras i form av enkäter till huvudmän, rektorer, förskollärare och barnskötare.</p> <p>Några intervjuas för att få en djupare bild.</p>

3.1.3.3.2 Insatser

Projektanställning av en processtödjare i interkulturalitet samt en PDK-processtödjare under insatsen för att handleda nätverken på 20 procent. Processtödjarna kommer att arbeta procent från och med vårterminen 2020 under hela insatsperioden som sträcker sig till och med vårterminen 2022.

Tidsplan

Tid	Tidsgång
Processtödjare i interkulturalitet	Vt-20-Vt-22
WS PDK	Vt-20-Vt-22
TMO utbildning	Ht-20-22

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
Processtödjare interkulturalitet 20 %	344 085 kr under 2,5 år
PDK-processtödjare 20 %	344 084 kr under 2,5 år
TMO utbildning 12 personer	32 000
Övriga kostnader som workshops/konferenser, litteratur, resor	50 000 kr
Totalt:	770 169 kr

Ansvar

Förskolans ledning har det övergripande ansvaret genom hela styrkedjan. Avdelningschef – Ledningsgrupp med de fyra områdescheferna (som i sin tur ansvarar över rektorer) - Verksamhetsutvecklargruppen samt processledaren för de riktade insatserna för nyanlända och flerspråkiga barnen.

Rektorerna har ansvaret på sin enhet att anordna nätverk för kollegialt lärande och kontinuerligt uppdaterar nyanställd personal.

Rektorn är ansvarig att tid för planering, genomförande och förberedelse ges till insatsen. Nätverken behöver tid för att genomföra och driva arbetet på enheten.

Processledaren för riktade insatser ansvarar med verksamhetsutvecklare för att planera och följa upp insatsen tillsammans med processtödjarna. De ansvarar också för innehåll och föreläsning på workshops för rektorer och förskollärare.

Delaktighet

De 24 förskolorna med 16 rektorer samt 24 förskollärare som har flest nyanlända och flerspråkiga barn är utvalda att ingå den delen av insatserna som riktar sig till kompetensutveckling i interkulturellt förhållningssätt och PDK-arbetet för senare spridning till övriga förskoleverksamhet. De 24 förskolorna har också varit med och tagit fram nulägesanalysen.

Uppföljning och utvärdering

Huruvida rektorers arbete med att leda kunskapsutvecklingen kring uppdraget med förskolans värdegrundsarbete och interkulturalitet så att nyanlända- och flerspråkiga barns trygghet och lärande förbättras på förskolorna, följs upp med områdescheferna årligen.

Rektorerna behöver i sin tur utvärdera arbetet tillsammans med förskollärarna de arbetsformer som används i undervisningen, samt utvärdera arbetslagets arbete med värdegrundsfrågor, interkulturalitet och demokrati med ett levande PDK-arbete. Detta kan göras på medarbetarsamtal.

Till grund för all utvärdering och uppföljning ligger det nuläge som har kartlagts och de utvecklingsområden som har identifierats under workshop 1 och 2, dvs har vi förflyttat oss från det nuläge som vi har tagit fram. Ansvaret för det ligger hos processledaren i samarbete med

verksamhetsutvecklarna. Skolbesök kan göras hos de skolor som har deltagit i insatsen för att kartlägga det nya nuläget efter att insatser har satts in. Rektorer, förskollärare och barnskötare kan intervjuas eller svara på skriftligt på frågor som berör utvecklingen på förskolan.

3.2 Gymnasieskolan: Kompetensutveckling inom Elevhälsan

Den svenska skolan har ett uttalat ansvar för att säkerställa alla barns rätt till en likvärdig utbildning i en trygg miljö oavsett bakgrund. Detta sker genom det pedagogiska uppdraget, som fokuserar de ungas lärande, och genom det sociala uppdraget som handlar om att förmedla demokratiska värden och att ge eleverna det psykosociala stöd de behöver för att klara av sin utbildning.

I Uppsala kommun ligger ansvaret för elevhälsan, dess kompetenser, omfattning och arbete, på rektor. Rektor är chef för elevhälsans personal och leder och fördelar arbetet i en samlad elevhälsa. Enhetschef för centrala elevhälsan leder tillsammans med en samordnande skolsköterskorna medicinska arbete och uppföljning

I samband med nulägeanalysen identifierade brist på kunskapen om hur ett hälsofrämjande arbete kan utvecklas praktiskt i skolan. Under vårterminen 2018 hade samtliga personal på de flesta språkintruktionsprogram genomförde en utbildning i traumamedveten omsorg (TMO) och det rekommenderades för andra program. Utbildningen ges av Skolverket i samarbete med Rädda barnen och har sin grund i den australiensiska psykologen och forskaren Howard Baths arbete, där skolans uppdrag att skapa en trygg miljö för lärande och utveckling genom goda relationer står i fokus. Kompetensen behöver implementeras och utvecklas i skolor som har nyanlända och flerspråkiga elever för att höja förmågan att jobba på ett sätt att motverka ohälsan genom att stärka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorernas inflytande. Genom insatsen har det blivit tydligt att elevhälsouppdraget behöver organiseras utifrån en skolgemensam kultur där betydelsen av ett hälsofrämjande arbete, och detta sätt att tänka och utveckla skolan, behöver genomsyra all verksamhet på skolan. Det är genomtänkt två insatser för den här utvecklingsområden:

- Traumamedvetande omsorg (TMO)
- Uppdragsutbildning, Skolsocialt arbete och elevhälsan, 7.5 hp

3.2.1 Mål

Målet med insatsen är att:

- Öka måluppfyllelse och elevresultaten eftersom elevens lärande och mående hänger ihop.
- Målet med utbildningen är att ge personal i skolan ökade kunskaper om förhållningssätt som stödjer elever som har varit utsatta för bland annat traumatiska upplevelser och kronisk stress.
- Ytterligare ett mål är en kompetenshöjning kring frågor rörande TMO hos elevhälsans personal, specialpedagoger och ämnesläraren.

3.2.2 Förväntade effekter

Förväntade effekter för insatsen är en mer likvärdig och anpassande skolmiljö för nyanlända och flerspråkiga elever. Med Traumamedveten omsorg ges förutsättningar för alla som arbetar i skolan att skapa en gemensam referensram och ett gemensamt språkbruk inom området i ett långsiktigt perspektiv.

Att de nyanlända och flerspråkiga elevernas förutsättningar för trygghet och lärande förbättras genom personalens ökade kompetens. Samt personalen blir trygg och säkra i mötet med elever och deras vårdnadshavare vid olika skol- och sociala situationer.

3.2.3 Insatser inom ramen för Förutsättningar för lärande och trygghet

På ett kollegialt lärande arbetssätt genomförs och implementera kunskaperna igenom båda insatser. En plan för genomförande och organisering av det kollegiala lärandet tas fram av processledare, i samarbete med elevhälsochef, gymnasiechefen och rektorer i en omfattning som passar respektive skola. För andra insatsen (fortbildningen) måste ske tjänstenedsättning med 10 % under en termin för fysiska träffar och läsning av material.

3.2.3.1 Beskrivning av insatsen Traumamedveten omsorg – TMO

Rädda Barnen genomför i samarbete med Skolverket en utbildning för all personal i skolor för att kunna stötta barn och elever, ofta nyanlända, som utsatts för påfrestningar och traumatiska upplevelser. TMO genomförs av Rädda Barnen professionella utbildare under fem dagar under en termin för grupper med cirka 35 personer. I gruppen kan ingå alla kategorier, personal från elevhälsan, specialpedagoger, lärare, rektorer och andra personal som arbetar direkt med elever. Intresseanmälan görs av skolledningen. Utbildningen innehåller kunskap om traumaförståelse och de tre pelarna:

- Upplevd trygghet.
- Behov av positiva relationer med omsorgsfulla och engagerade, viktiga vuxna.
- Stöd att skapa coping-strategier som gör det lättare att hantera tankar, känslor och beteenden.

3.2.3.2 Beskrivning av insatsen fortbildning kring Skolsocialarbete och elevhälsan 7.5 Hp

Uppdragsutbildning belyser perspektiv och kunskapsutveckling gällande skolsociala problem, elevhälsans organisering och praktik, skolsituationen och skolans betydelse för barn i utsatta livssituationer, skolan som en arena för integration samt samverkan kring barn och unga som riskerar att fara illa. Här berörs både det sociala arbetet i skolan och frågor som rör sig i gränslandet mellan skolans och socialtjänstens ansvar.

Deltagare: På det första insatsen TMO, all personal på de utvalda programmen deltar i det kollegiala lärandet. På den andra insatsen (fortbildningen) väljas ca 20 av elevhälsans personal från den centrala elevhälsan i Uppsala kommun och specialpedagoger på utvalda program.

Tidsplan

Insats	HT20- VT21	HT21-VT22
TMO	Grupp 1	Grupp 2
Fortbildningen skolsocialarbete och elevhälsan för 20 deltagare	Genomförandet av utbildning	utvärdering

Kostnader

Insats påbörjar under HT20	Beräknad kostnad
Fortbildning via Stockholms universitet för ca 20 personal	250 000 kr
Litteraturkostnad	20 x 3000= 60 000 kr
ersättning med 5% under ett läsår 20–21	550 440 kr
Resor	50 000 kr
Processledare för uppföljning och utvärdering	-----
TMO utbildning för 50 deltagare	94 000 kr
Totalt:	1 004 440 kr

Ansvar

Gymnasiechef, enhetschef för den centrala elevhälsan, rektorn och programsektorn på utvalda gymnasieskolor kommer tillsammans med processledare och Verksamhetsutvecklare ha det övergripande ansvaret. Att de tillsammans planerar, genomföra, utvärdera och hålla i kompetensutvecklingen i de olika insatserna.

Processledare ansvarar tillsammans med Programrektor på de utvalda programmen att organisera TMO-utbildningen. Och information kommer att ges kontinuerligt av processledare till deltagare i insatsen.

Processledaren sammanställer och analyserar de utvärderingar som kommer att göras samt är behjälplig i planering och genomförande.

Delaktighet

Deltagare av elevhälsopersonal, specialpedagoger och läraren deltar i kollegialt lärande och genomför insatser tillsammans med handledaren från rädda barnen och Stockholm universitet.

Uppföljning och utvärdering

Insatser kommer att uppföljas kontinuerligt och utvärderas under genomförandet i form av medarbetarsamtal och självvärdering via enkäter av deltagare och elever.

På organisationsnivå elevhälsochefen tillsammans med respektive rektorer, programsektorer ansvarar att följa upp det kompetensen i samband med medarbetarsamtal. Och på individnivåuppföljning och utvärdering sker genom en självvärdering av deltagare och elever som kommer att ske i enkätform. (Elever deltar i utvärdering via enkäter och intervjuer).

En sammanställning av uppföljningen och utvärdering ansvarar processledaren för. Sammanställning av resultaten ska ingå i det kvalitetsanalysen för gymnasieskolan på huvudmansnivå.

4 Bedömning och betygsättning

4.1 Gemensamt utvecklingsmål för gymnasieskolan och nätverk för förberedelseklass inom grundskolan, samt gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Under Skolverkets workshops tillsammans med gymnasieskolan, diskuterades att läraren behöver se elevernas progression med lika bedömningsprov och verktyg på alla språkintruktionsprogram främst i SVA men även i andra ämnen. Att se vilka förmågor eleverna har med sig från Förberedelseklassen och fokus på vad eleverna kan. Det råder brist på gemensamma riktlinjer och sambedömningsstillfällen för nyanlända elever typ som kriterier vid nationella prov för att säkerställa likvärdig bedömning. Tydliga bedömningsinstrument, förklarad med bilder eller på andra sätt hur långt eleven kommit i processen.

Både i grundskolan och på gymnasieskolans introduktionsprogram kan kartläggningsdokumentation och Bygga svenska material användas för att fortlöpande följa elevernas språkutveckling som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Därför borde båda dokumentationer kompletteras och bearbetas att den kan bedömas likvärdig elevernas språkutveckling i alla ämnen. Måste påpeka att kartläggningens dokumentation och bygga svenska bedömnings material ligger till grund för elevens individuella studieplan ISP som tas fram när eleven placeras på språkintruktionsprogram eller på annat program.

Även under de två workshops som Skolverket genomförde tillsammans med vuxenutbildningen framkom liknande behov, men även att samverkan mellan svenska som andraspråklärare och sfi-lärare både inom vuxenutbildningen, men även tillsammans med gymnasieskolan måste förbättras. Att en samsyn kring bedömningar av elevernas svenskkunskaper behöver utvecklas. Skolformerna använder olika bedömningsmaterial, exempelvis använder gymnasieskolan materialet Bygga svenska vilket bygger på grundskolans matriser och som inte är så enkelt att översätta till sfi. Vuxenutbildningen behöver också få kunskap om hur språkintruktionsprogram arbetar med svenska som andra språk och hur, och mot vilka mål de bedömer. Samtidigt behöver vuxenutbildningen vara tydliga mot gymnasieskolan hur bedömningar inom både sfi och svenska som andra språk görs och vad som krävs av eleverna för att studera dessa ämnen inom vuxenutbildningen.

4.1.1 Mål

Mål med insatsen är:

- att skolformerna få en så likvärdig bedömning som möjligt inom svenska som andraspråk både i förberedelseenheten och språkintruktionsprogram
- att skolformerna få en så likvärdig bedömning som möjligt inom både sfi och svenska som andraspråk
- att bearbeta rätt bedömningsmall för analfabeter
- att stödja obehöriga lärare i arbetet med undervisning och bedömning.
- att kollegialt lärande utvecklas och implementeras i den dagliga verksamheten och mellan olika skolformer
- att samarbetet kring eleverna förbättras och kvalitetssäkras så att eleverna når sin måluppfyllelse

4.1.2 Förväntade effekter:

De förväntade effekterna med insatsen är:

- att eleverna får en kvalitetssäkrad och likvärdig bedömning av sina kunskaper
- att samarbetet kring eleverna leder till att eleverna snabbare når sin måluppfyllelse
- att ett erfarenhetsutbyte och samarbete mellan skolformerna etableras och blir något stadigvarande
- Förväntade effekter av insatt nyanlända elevers progression, vad gäller språk och kunskapsutveckling i alla ämnen, synliggörs och bedöms likvärdig utifrån färdigheterna lyssna, tala, läsa och skriva och/eller de fyra kunskapsformer fakta, förståelse, färdigheter och förtrogenhet.

4.1.3 Beskrivning av insatsen Nätverk för svenska som andraspråklärare på språkintröduktion och förberedelseklass inom gymnasieskolan och grundskolan

Under vt19 har lyfts frågan om ett samarbete mellan SVA läraren i FBK och språkintröduktion. Under utvärderingen av ämnesnätverket på språkintröduktion kom fram önskemål om samarbetet. Ämnesnätverket på språkintröduktion träffas tre gånger på termin och det finns ämnesnärverksledare för varje ämne samt två nätverksledare som tillsammans med ämnesnärverksledarna planerar och följer upp utvecklingsområden i nätverket. Nätverket har utvecklat kompetensen i två år inom tema språk- och kunskapsutveckling och i år blir det ett fortsatt arbete på det tidigare temat samt bedömningsmaterialet i alla ämnen.

För att insatsen ska sättas igång borde utträta en gemensam struktur, planering och rutiner mellan gymnasieskolan och grundskolan via ett gemensamt nätverk.

4.1.3.1 Beskrivning av insatsen

För ett likvärdigt bedömningsmaterial för nyanlända elever på grundskolan och gymnasieskolan, borde etableras ett nätverk mellan både skolformer. Syftet är erfarenhetsutbyte, verksamhetsförståelse, skapa gemensamma riktlinjer och sambedömningsstillfällen för nyanlända elever typ som kriterier vid nationella prov för att säkerställa likvärdig bedömning. Bearbeta och utveckla likvärdigt bedömningsmaterial i alla ämnen. Där nätverksledare på språkintröduktion tillsammans med nätverksledare på Förberedelseenheten planera nätversträffar och tema. Det planeras 2 träffar per termin, en träff mellan bara svenska som andraspråklärare och en mellan svenska som andra språklärare och alla ämneslärare på FBK och språkintröduktion. Processledare på gymnasieskolan och grundskolan uppföljer och utvärdera insatsen under två år. Detta utvecklas även kollegialt lärande mellan både skolformer samt gör det möjligt för olika skolformer att dra nytta av varandras kunskaper för att utveckla och hantera utmaningar som uppstår.

Deltagare: nätverksledare, svenska som andra språklärare och ämneslärare på Förberedelseenheten och språkintröduktion. Processledaren från både skolformer.

Tidsplan och kostnaden:

Insats	Tidsplan	Åtgärd	kostnader
Nätverksträffar mellan SVA läraren på FBK och SPRINT	2 gånger/ Läsår VT20-HT21	Vikarier för 40 lärare x 2h x 4 gånger x 300kr	96 000 kr
Nätverksträffar mellan SVA läraren och ämnesläraren på FBK och SPRINT	2 gånger/ Läsår VT20-HT21	Vikarier för 100 lärare x 2h x 4 gånger x 300kr	240 000 kr
Totalt			336 000 kr

Ansvar

Rektorer, programrektorer, nätverksledare och processledare igenom grundskolan och gymnasieskolan har ett gemensamansvar att planera och genomföra insatsen.

Nätverksledaren planerar in träffarna, strukturerar grupper, planerar in temat och ansvarar att insatsen genomförs utifrån målen och förväntade effekter. De ansvarar även att återkoppla utvärderingen och resultatet till processledaren.

Delaktighet

Alla rektorer, programrektorer och lärare på språkinträdning, förberedelseklasser, och deras nätverksledare och processledare. Samt återkoppling av insatsen sker kontinuerlig till Programrektorer, rektorer och Verksamhetsansvariga och respektive huvudman.

Uppföljning och utvärdering

Processledare på respektive skolform uppföljer kontinuerlig insatsen och utvärdera effekter under genomförandet i form av medarbetarsamtal och självvärdering via enkäter av deltagare och elever.

På organisationsnivå rektorer, programsektorer ansvarar att följa upp det utvecklingen i samband med medarbetarsamtal. Och på individnivå uppföljning och utvärdering sker genom en självvärdering av deltagare och elever som kommer att ske i enkätform. (Elever deltar i utvärdering via enkäter och intervjuer).

En sammanställning av uppföljningen och utvärdering ansvarar processledaren för. Sammanställning av resultaten ska ingå i det kvalitetsanalysen i alla skolformer på huvudmansnivå.

4.1.4 Beskrivning av insatsen Nätverk för svenska som andraspråkslärare och sfi-lärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Ett nätverk ska etableras för att kvalitetssäkra processerna när det gäller övergångarna för de elever som fortsätter studera sfi eller svenska som andra språk från gymnasieskolan till vuxenutbildningen.

Vuxenutbildningen har fyra större antagningar per år, i januari, mars, augusti och oktober. Planen är att nätverkets träffar kommer att förläggas ca 1 månad före varje utbildningsstart.

Uppstarten av nätverksträffarna planeras till mars 2020 och kommer att utformas som en workshop, dels för att starta upp samarbetet, skapa verksamhetsförståelse, men även för att identifiera lämpliga föreläsningar och undersöka jämnstora kommuner som vi kan besöka och skapa nätverk med.

Inledningsvis kommer processledarna från gymnasieskolan och vuxenutbildningen att tillsammans med ledningen, identifiera de personer som ska ingå i nätverket. Därefter kommer processledaren, främst från vuxenutbildningen att vara sammankallande till dessa träffar samt planera och samordna dessa träffar och identifiera behov av föreläsningar och studiebesök. Insatsen kommer att sträcka sig över ett år, med start i mars 2020 och avslut i mars 2021, med undantag för juli, därefter bedöms gruppen vara självgående och processledarna kommer att följa deras arbete fram till våren 2022.

Representanterna inom nätverket ansvarar för att föra informationen vidare till de övriga kollegorna inom sfi och svenska som andra språk m.fl. inom den egna organisationen samt till berörda rektorer på respektive skolor och enheter. Processledarna ansvarar för att föra informationen vidare till respektive ledningsgrupper.

Deltagare:

- 2 processledare, en från gymnasiet och en från vuxenutbildningen
- 3 antal svenska som andraspråkslärare från gymnasieskolan
- 1 antal svenska som andraspråkslärare från egen regi/förstelärare
- 1 antal sfi-lärare från egen regi/förstelärare
- 1 antal svenska som andraspråkslärare från extern utbildare
- 1 antal sfi-lärare från extern utbildare

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Uppstartsmöte mars	4 timmar
10 informationsmöte/workshopar under två år 2020-2021 à 3 timmar/träff	30 timmar
Studiebesök, 9 personer, inklusive resor och ev. logi	20 timmar

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
20 % sva-lärare (2–4 sva-lärare från gymnasiet respektive vuxenutbildningen)	120 000 kr
20 % sfi-lärare (2 sfi-lärare från gymnasiet respektive vuxenutbildningen)	120 000 kr
Föreläsare och övriga kringkostnader	50 000 kr
Studiebesök, 9 pers. inkl. resor och ev. logi	70 000kr
Total	360 000 kr

Ansvar

Berörda rektorer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen, egen regin och de externa utförarna. Processledaren ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av insatsen. Representanterna i nätverket och verksamhetsutvecklare från respektive skolform planerar och säkerställer att åtgärderna ligger i linje med målet.

Delaktighet

Den valda insatsen är framtagen verksamhetsgemensamt, arbetsmarknadsförvaltningens politiker kommer att hållas informerade om utvecklingsarbetet vid ett nämndmöte under ett vår- och höstmöte. Vidare kommer erfarenheter från insatserna inom utvecklingsområdet tas om hand och sprids vidare främst genom den samverkan som sker mellan representanterna i nätverket. Konkret sker detta i återkommande träffar och i utbyte av dokument både digitalt och muntligt. Detta informationsutbyte följs upp under personalmöten med närmaste rektor/chef inom respektive organisation.

Processledaren ansvarar för att avrapportera till ledningen för att i tid undanröja eventuella organisatoriska hinder och säkra att insatserna följer planeringen

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av insatserna kommer att ske fortlöpande under de två läsåren av processledarna från respektive skolform.

5. Resurser

Lokalt team och processledare för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande

För att kunna samordna alla insatser med kartläggning av skolor, planering, genomförande och uppföljning samt skriva delrapport och slutrapport är det nödvändigt med en processledare.

Mål med insatsen

Målet med att ha en processledare är:

att skapa kontinuitet och samordning i arbetet kring nyanlända och flerspråkiga elevers lärande för att kunna utveckla verksamheten

Förväntade effekter:

De förväntade effekterna med insatsen är:

- att en kontinuitet i arbetet kring nyanlända och flerspråkiga elevers lärande skapas

Beskrivning av insatsen

Målet med insatsen är:

- att skapa kontinuitet i arbetet med nyanlända och flerspråkiga elevers lärande inom de olika utvecklingsområden som tagits fram hos de olika skolformerna.

De förväntade effekterna är att processledaren samordnar, dvs är delaktig i planering, genomförande och uppföljning av de olika insatserna inom utvecklingsområdena. Processledaren ansvarar även för att skriva delrapport och slutrapport samt hålla ledningsgruppen informerad kring arbetet med insatserna.

Lokalt team

En processledare från varje kommunal skolform förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildningen har bildat en lokal arbetsgrupp. Dessa ingår i ett lokalt team där även områdeschef för grundskolan och verksamhetsutvecklare ingår. Lokala teamet har träffats regelbundet under ett antal tillfällen under 2019. Processledarna har träffats regelbundet under hösten 2019. Processledaren kommer även fortsättningsvis att samarbeta med de övriga skolformernas processledare för att skapa 0–19 års perspektiv vad gäller nyanlända och flerspråkiga elevers lärande. Det inbegriper även vuxenutbildningen. Ett område där det bland annat kommer att samarbetas kring är övergångar mellan de olika skolformerna. Övriga områden det sker samverkan kring är de utvecklingsområden som är gemensamma för de olika skolformerna, bland annat språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och studiehandledningen. Processledarna från förskolan och grundskolan kommer att arbeta 50 % från och med vårterminen 2020 under hela insatsperioden som sträcker sig fram till och med vårterminen 2022. Under samma period kommer processledarna från gymnasieskolan och vuxenutbildningen att arbeta 100 %.

Deltagare:

- Processledare för förskolan, grundskolan och gymnasieskolan och vuxenutbildningen
- Lokala teamet, områdeschef från grundskolan och verksamhetsutvecklare från förskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Tidsplan

Tid	Tidsåtgång
Vårterminen 2010 – vårterminen 2022	2,5 år
Nätverkskonferenser 1 gång/termin samt resa och logi	100 timmar (12 dagar)

Kostnader

Insats	Beräknad kostnad
Processledare, 50 %, förskolan	1 161 286 kr
Processledare, 50 % grundskolan	950 000 kr
Processledare, 100 % gymnasieskolan	1 876 500 kr
Processledare, 100 %, vuxenutbildningen	1 770 000 kr
Nätverkskonferenser, för 8 personer, 1 gång/termin samt resa och logi	250 000 kr
Total	6 007 786 kr

Ansvar

Ansvarig för insatsen är processledaren tillsammans med avdelningschef/ utvecklingsledare/ områdeschef.

Delaktighet

Skolformernas ledningsgrupper får genom utvecklingsledare/områdeschef och/eller processledarna information kring insatserna månadsvis vid varje ledningsgruppsmöte. Avdelningschefen informerar sedan förvaltningsledningen och rektorerna sina medarbetare. Utbildningsnämnden- och arbetsmarknadsnämndens politiker kommer att informeras om hela utvecklingsarbetet inför beslut om överenskommelse 2 vid nämndmöte den 18 respektive 16 december 2019 och därefter vid ett nämndmöte per termin.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av insatsen görs dels med utvecklingsledare och dels genom processledarnas egna reflektioner kring uppföljnings- och utvärderingsresultat av de tänkta insatserna som berör utvecklingsområdena. Under arbetets gång är det viktigt att identifiera eventuella förändringar i processledarens arbete vad gäller att samordna de övriga insatserna. Något som kan behöva ändras för att uppnå ännu bättre effekter eller resultat. De lärdomar och/eller svårigheter som uppkommer under arbetet dokumenteras kontinuerligt i form av månatlig lägesbeskrivning för att sedan kunna synliggöras i verksamheten i form av presentation och/eller rapport.

5.1 Förskolan: Resurser

Det som framkom under workshop med de deltagande förskolorna som de resurser vi har idag, är bland annat att det finns en handlingsplan och rutiner kring mottagandet av nyanlända men som behöver revideras och digitaliseras.

Genom organisationsförändringen då Modersmålsenheten och enheten för Individstöd med lagts ner, behöver förskolan upprätta nya riktlinjer och utbilda specialpedagoger, psykolog och logoped i TMO.

Även om förskolor har både flerspråkig personal, strukturstöd och ibland även statsbidrag för mindre barngrupper behövs utbildningssatsning på alla nivåer i arbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt språkkartläggning och språksamtal med vårdnadshavare på förskolan för att främja nyanlända och flerspråkiga barns lärande.

Förskolan har en tradition av kollegialt lärande som nu blir en viktig del av utbildningssatsningen. Kollegialt lärande i nätverk med handledning kommer att användas på flera nivåer, dels för rektor på egna enheter men också i spridningen enheter emellan.

Det finns ett påbörjat värdegrundsarbete och arbete kring interkulturalitet som behöver kopplas till PDK-arbetet med stöd i digitala verktyg.

I det arbetet kommer det att vara en tillgång med en processledare för insatserna som tillsammans med Verksamhetsutvecklare och tillfälligt tillsatta processtödjare kan hålla fokus mot insatser för nyanlända och flerspråkiga barns lärande.

5.2 Grundskolan: Resurser

De styrkor som finns i kommunen och som kan vara en fördel för insatserna är att:

- det finns forum för rektorer att träffas samt tid för det. Träffarna kallas för pedagogisk utvecklingsgrupp - PUG. Workshop för rektorer sammanfaller med PUG
- det finns erfarenhet av kollegialt lärande bland rektorer och lärare
- det finns ett kompetensteam och personal som har kompetens i att arbeta med nyanlända och flerspråkiga elevers lärande, både i undervisning och organisation
- det finns ett nätverk för lärare i förberedelseklass och ett för lärare i svenska som andraspråk
- det finns funktioner som kan ingå i olika arbetsgrupper för att skapa centrala riktlinjer för svenska som andraspråk och studiehandledningen.

De hinder som kan uppstå med insatserna är att skolorna redan är i gång med olika utvecklingsarbete som t ex IBIS och läsutveckling. Ytterligare ett hinder som kan uppstå är om man inte lyckas skapa ett förhållningssätt där alla lärare upplever ett gemensamt ansvar för nyanlända/flerspråkiga elevers utbildning. En stor utmaning blir då att få lärare att ändra sina arbetssätt och metoder i undervisningen. En annan utmaning blir att hålla igång utvecklingsarbetet efter insatsperiodens slut.

För att förebygga hinder är det nödvändigt med en tydlig implementeringsplan för insatserna. Det krävs tid för förankring av insatserna för att öka delaktigheten samt förberedelsetid för

processledaren att samordna insatserna. Därför sker insatserna för rektorer redan under vårterminen 2020 för att de ska kunna planera för de övriga insatserna som berör pedagogerna med start hösten 2020.

5.3 Gymnasieskolan: Resurser

De styrkor som lyftes upp under skolverkets workshops och som belystes i gymnasiets kvalitetsgranskning som görs varje läsår i kommunen är punkterna nedan och kommer att användas som resurser under genomförandet av insatserna. De styrkorna är:

- Det finns fungerande ledningsgrupp i kommunen som består av enhetsrektorer, programrektorer, ekonomer, verksamhetsutvecklare mm. För att träffas och följa upp verksamhetens mål och vision.
- Det finns fungerande nätverk för lärare på språkintröduktion som har kompetens i att arbeta med nyanlända och flerspråkiga elevers lärande, både i undervisning och organisation. Samt ett nätverk för lärare i nationella program.
- På gymnasiet finns 36 förstelärare i olika ämnen och på olika program som har en viktig roll i verksamhetens/skolas utvecklingsfrågor.
- Det finns tidigare struktur som kan användas som utgångspunkt för arbetet och samverkan med Uppsala universitet.
- Gymnasieskolan har haft och nystartade forskningscirklar inom språk- och kunskapsutvecklings arbetssätt i NO samt det kollegiala lärstruktur är stark i gymnasieskon.
- Som en resurs är att utvecklingsstrategin omfattar alla lärare i de utvalda skolorna, vilket betyder att insatserna kommer att gynna alla elever inte bara nyanlända och flerspråkiga. Varje skola har förmåga att arbeta med utvecklingsfrågor i olika typer av grupperingar som omfattar alla lärare, detta är gymnasiets starkaste framgångsfaktor.
- Det finns även kompetens och fungerande elevhälsa på alla gymnasieskolor som jobbar tillsammans med lärare gruppen för ökad måluppfyllelse för elever.
- På språkintröduktion finns stor kompetenslärargrupp med att jobba språk och kunskapsutvecklande arbetssätt samt inkluderande arbetssätt. All lärare på språkintröduktion jobbar medvetet med språket i alla ämnen. Meningen inte att sänka kvaliteten utan att anpassa stödet, läs- och skrivutveckling på varje lektion och i alla ämnen genom tankemässiga krävande uppgifter. Att jobba ämnesövergripande samarbeten, att utbyta kunskaper, erfarenheter och material mellan läraren och skolorna vilket leder till tidsbesparing och ett kollegialt lärande.
- Mottagningen på språkintröduktion kan räknas som resurs som genomför kartläggningar över elevernas tidigare ämneskunskaper och lägger det som utgångspunkt för den individuella studieplanen.

Vad kan vara hinder för genomförande av insatsen? Det som kan hindra ett framgångsrikt genomförande av insatserna är förankringsarbetet, att därmed inte finns förståelse för insatserna och varför de genomförs både på ledningens nivå och lärarensnivå. För att kunna förebygga detta hinder bör förankringsarbetet omfattar hela styrkedjan från huvudman till lärare. Att enhetsrektorn medvetna om att förankringsarbetet är en ständigt pågående process som de behöver återkomma till om och om igen. Detta kräver en tydlig implementeringsplan för insatserna som kommer att planeras under vårterminen 2020 att rektorer och programrektorer hinner förankra i sina verksamheter, planera tjänstegrad och uppdragsbeskrivningar för de funktioner som kommer att vara handledare under insatsen.

5.4 Vuxenutbildningen: Resurser

De styrkor som finns i kommunen och inom vuxenutbildningen är;

- att insatserna är väl förankrade inom organisationerna och högsta ledningen, både inom arbetsmarknadsförvaltningen, men även hos de externa utbildningsanordnarnas koncernledning
- den höga kompetens som finns inom förvaltningen
- att det finns ett stort engagemang i det gemensamma kompetens-utvecklingsarbetet vilket ger en grund för att skapa en hållbar förändring. (Forskning visar att när kompetensutveckling för lärare sker i formen av kollegialt lärande, dvs samarbeten kring själva undervisningen och grunduppdraget som lärare besitter, kan det i sin tur leda till hållbara förändringar i klassrummet (Langelotz 2014, Hattie 2012 och Timperley 2013)
- att det kommer att finnas en sammanhållande processledare, som med stöd av en utvecklingsledare, kommer att ha ett övergripande ansvar att starta upp, planera, följa upp och informera/rapportera om utvecklingen av de olika insatserna under hela satsningen i nära samarbete med processledare på gymnasiet

De eventuella farhågor som finns och som kan hindra ett framgångsrikt genomförande av insatserna är

- att representanter byts ut eller upplever att de inte får möjlighet att avsätta tid för insatserna
- om man inte lyckas skapa ett förhållningssätt där alla lärare upplever ett gemensamt ansvar för nyanlända/flerspråkiga elevers utbildning. En stor utmaning blir då att få lärare att ändra sina arbetssätt och metoder.
- att hålla igång utvecklingsarbetet efter insatsperiodens slut

För att förebygga eventuella hinder är det nödvändigt med en tydlig implementeringsplan för insatserna. Det krävs tid för förankring av insatserna för att öka delaktighet samt förberedelse för processledaren att samordna insatserna. De eventuella hinder som kan uppstå kan förebyggas genom

- att processledaren identifierar och lyfter eventuella problem med ledningen så att de kan åtgärdas
- att vuxenutbildningen, när det kommer till kompetensutveckling, satsar på alla anordnare, dvs både inom egen regi och de externa utbildningsanordnarna samt i framtida upphandling täcker in satsningen så att kontinuiteten kvarstår
- att utbilda så kallade lärledare som i den rollen ska vara kunskapsbärare samt de som samlar olika lärargrupper för inspirationsseminarier men även ger nya lärare kunskaper i sättet att arbeta

De tidigare erfarenheter som vuxenutbildningen kan bygga vidare på är bl.a.

- att förvaltningen redan under ett och ett halvt år prövat oss fram till vilken modell som skulle kunna fungera för vuxenutbildningen. Den kommunala vuxenutbildningen behöver agera på de behov som både målgruppen, men även samhällets behov av utbildningar har. Kraven på förändring är konstant. En kompetensutbildning som ska möta dessa krav behöver även den vara anpassad för vuxenutbildningen och utgå från tanken att när väl en kompetensutvecklingsinsats är genomförd då ska effekterna av den leva kvar i en föränderlig struktur.

6. Erfarenhetsspridning

Erfarenhetsspridning presenteras nedan för varje skolform.

6.1 Förskolan: Erfarenhetsspridning

De 24 förskolorna som deltagit i den stora insatsen kommer sedan efter de tre åren att delta vid ett spridnings- och avslutande seminarium för alla rektorer och förskollärare på de övriga kommunala förskolorna i kommunen. De kommer också att arbeta i nätverk med vänförskolor inom sina områden för att sprida arbetet vidare efter insatsen.

6.2 Grundskolan: Erfarenhetsspridning

Eftersom rektorer, förstelärare, lärare, studiehandledare/modersmåls lärare pedagoger från grundsärskolan och fritidshem deltar i insatserna kommer erfarenhetsspridningen vara stor inom den egna organisationen. Spridningen kommer att ske stegvis under insatsperioden och efter insatsperiodens slut. Förstelärare eller utsedda pedagoger kommer att få fortbildning inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och därefter sprida kunskaperna genom kollegialt lärande på skolenheterna. Lärare i svenska som andraspråk får fortbildning i ämnet via nätverket i svenska som andraspråk och därefter sprider de kunskaperna på skolenheterna.

Rektorer som deltar i workshop kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt svenska som andraspråk redan under vårterminen 2020, planerar sin verksamhet vad gäller det kollegiala lärandet samt undervisningen i svenska som andraspråk för läsåret 2020/2021. De centrala rutiner som arbetas fram för huvudmannen vad gäller studiehandledning och ämnet svenska som andraspråk, sprids i första steg på rektorskonferens under vårterminen 2020. Därefter sprider och implementerar rektorer de centrala riktlinjerna på skolenheterna under läsåret 2020/2021. De centrala riktlinjerna i svenska som andraspråk diskuteras även på den gemensamma konferensdagen, under hösten 2020, där rektorer och lärare i svenska som andraspråk deltar.

Erfarenheter och kunskaper sprids även genom kompetensteamet som gör en del skolbesök och håller i workshops samt genom processledaren. Lärdomar från att ha en processledare som samordnar olika insatser kan nyttjas i framtiden, dvs om en sådan funktion har inverkan på utvecklingsarbete inom ett visst område.

Den ansvarige för att samordna Skolverkets riktade satsning (områdeschef) ansvarar för att erfarenheten kring insatserna sprids inom grundskolans ledning, utbildningsförvaltningen och utbildningsnämnd. Processledaren har också som ansvar att sprida erfarenheter och kunskaper till alla skolenheter och inte bara de som har deltagit i insatserna. Detta kan göras t ex via kompetensteamet och olika nätverk. Eftersom processledaren är en del av kompetensteamet kan kunskaper och erfarenheter fortsätta att spridas efter insatsperioden.

4.6 Gymnasieskolan: Erfarenhetsspridning

Gymnasiechefen och Verksamhetsutvecklare inom gymnasieskolan ansvarar för att erfarenheten kring insatserna sprids inom gymnasieledningen, utbildningsförvaltningen och utbildningsnämnd.

Processledaren ansvarar att presentera och tydliggöra målet och förväntade effekter av varje insats för gymnasieledningen och implementeringsplanen för att sprida erfarenheter och kunskaper till alla skolenheter, eftersom insatserna är planerade så att de omfattar alla skolor men i stegvis.

Processledaren kan förankra planeringen av insatsen via de olika nätverken som finns redan inom gymnasieskolan via miniföreläsningar och presentationer, och även i de gemensamplanerade nätverken med andra skolformer. Det har planerats två seminarier som del insatser med målet att förankra insatsen på verksamhets- och individnivå.

Som fördel är att processledaren i dagsläge är ansvarig för mottagning och kartläggning av nyanlända på språkintröduktion, samt är nätverksledare för ämnesnätverket på språkintröduktion och har möjlighet att skapa samarbete med andra nätverk inom andra skolformer.

6.4 Vuxenutbildningen: Erfarenhetsspridning

Erfarenheter från insatserna inom utvecklingsområdena tas om hand och sprids vidare främst genom den samverkan som sker mellan de berörda verksamheterna. Konkret sker detta i återkommande träffar och i utbyte av dokument både digitalt och muntligt. Detta informationsutbyte följs upp genom personalmöten med närmaste rektor/chef inom respektive organisation. Erfarenhetsspridning kommer även att ske under möten med ReSam, en samverkansform där Uppsala läns åtta kommuner ingår. Erfarenhetsspridning kommer även att ske via det större länsövergripande nätverket där studie- och yrkesvägledarna ingår, men även genom det sfi-forum som finns.

Vuxenutbildningens strateg kommer i samarbete med utvecklingsledare och processledaren att ansvara för att utvecklingen och erfarenheterna kring insatserna sprids inom vuxenutbildningens och förvaltningens ledning samt till arbetsmarknadsnämnd.

7. Tidsplaner och kostnader

7.1 Förskolan: Tidsplan och kostnader

1. Styrning och utveckling av verksamheten – Leda nyanländas lärande				
Planering och initiering av insats Vt-20 Förberedande arbetsmöten Revidering av rutiner och material Kickoff med cirka 60 personer	Revidering av rutiner och material Ht-20	Implementering Vt-21 WS Leda nyanländas lärande - samtliga rektorer samt WS språksamtal och språkkartläggning samtliga förskollärare	Implementering Ht-21 WS Leda nyanländas lärande - samtliga rektorer samt WS språksamtal och språkkartläggning samtliga förskollärare	Institutionalisering och därefter spridning Vt-22 Avslutande spridningsseminarium
Kommunicera tidsplan och insatser till alla berörda i styrkedjan. Påbörja arbetsmöten med berörda instanser för revidering av riktlinjer, rutiner och annat material. Kickoff med de utvalda 24 förskolorna	Reviderade riktlinjer, planer och rutiner digitaliseras och vissa dokument översätts	Kommunicera och förankra de reviderade och uppdaterade riktlinjerna, rutinerna och planerna på workshops för samtliga rektorer och förskollärare i verksamheten.	Kommunicera och förankra de reviderade och uppdaterade riktlinjerna, rutinerna och planerna på workshops för samtliga rektorer och förskollärare i verksamheten. Uppföljning och utvärdering i syfte att följa upp till vilken grad insatserna bidragit till uppsatta mål och effekter.	Avslutande seminarier där de rektorer och förskollärare som deltagit i hela insatsen delar med sig på spridningsseminarium och påbörjar upprättandet av vänförskolor för kollegialt lärande i nätverk inom förskoleområdena
Kostnader				
Insats		Beräknad kostnad		
Processledare förskolan 50 %		1 161 286 kr		
Nätverkskonferenser resa logi, 2 personer		62 500 kr		
IKT-digitalprocesstödjare 20 %		135 996 kr		
2 WS+ seminarium		50 000 kr		
Övriga kringkostnader som workshops, konferenser, resor		50 000 kr		
Totalt:		1 459 782 kr		
2. Undervisning och lärande - kompetensutveckling i SKUA				
Planering och initiering av insats samt SKUA utbildning NC	Implementering handlingar	Implementering handlingar	Implementering handlingar Materialbank	Institutionalisering och därefter spridning Löpande

Vt-20	SKUA utbildning NC+ SKUA 7,5 hp universitetet Ht-20	SKUA utbildning NC+SKUA 7,5 hp universitetet Materialbank Vt-21	Ht-21	WS med digitalprocesstödjare Vt-22
Kompetensutvecklingsinsats riktad till 2 förskollärare med strategiskt uppdrag för SKUA	Kompetensutvecklingsinsats SKUA för 2 + 24 förskollärare från varje förskola som är del i insatsen	Kompetensutvecklingsinsats SKUA för 2 + 24 förskollärare Påbörja en digital materialbank	Slutföra arbetet med materialbank digitalt. Uppföljning och utvärdering i syfte att följa upp till vilken grad insatserna bidragit till uppsatta mål och effekter.	WS för rektorer och förskollärare i lässtöd, digitalt stöd och stöd till interkulturella lärmiljöer med digitala verktyg samt en kunskaps- och materialbank med digitala verktyg, läromedel, metoder

Kostnadsberäkning

Insats	Beräknad kostnad
2 SKUA utvecklare 20 % + utbildningskostnad NC 167 500 kr	597 606 kr
24 SKUA handledare 10 % + utbildningskostnad 7,5 hp 250 000 kr	2 830 636 kr
IKT processtödjare 20 %	208 089 kr
Övriga kostnader som litteratur, resor och konferenser/workshops	100 000 kr

Totalt:

3 736 331 kr

3. Förutsättningar för lärande och trygghet

Planering och initiering av insats	Implementering	Implementering	Implementering	Institutionalisering och därefter spridning
WS PDK Handledning interkulturalitet Vt-20	handlingar WS PDK Handledning interkulturalitet Ht-20	handlingar WS PDK Handledning interkulturalitet TMO Vt-21	handlingar WS PDK Handledning interkulturalitet TMO Ht-21	WS PDK Handledning interkulturalitet Löpande Vt-22
Kompetensutvecklingsinsats med nätverk i förhållningssätt för 24 förskolor som är del i insatsen	Kompetensutvecklingsinsats med nätverk i förhållningssätt för 24 förskolor som är del i insatsen	Kompetensutvecklingsinsats med nätverk i förhållningssätt för 24 förskolor som är del i insatsen	Kompetensutvecklingsinsats med nätverk i förhållningssätt för 24 förskolor som är del i insatsen	Kompetensutvecklingsinsats med nätverk i förhållningssätt för 24 förskolor som är del i insatsen
		Kompetensutvecklingsinsats riktad till	Kompetensutvecklingsinsats riktad till förskoleverksamhetens	Uppföljning och utvärdering i syfte att följa upp till vilken grad

	förskoleverksamhetens specialpedagoger, logoped och psykolog i TMO	specialpedagoger, logoped och psykolog i TMO	insatserna bidragit till uppsatta mål och effekter.
Kostnadsberäkning			
Insats		Beräknad kostnad	
Processtödjare Interkulturalitet 20 %		344 085 kr	
PDK-processtödjare 20 %		344 084 kr	
TMO utbildning 12 specialpedagoger		32 000 kr	
Övriga kostnader som litteratur, resor och konferenser/workshops		50 000 kr	
Totalt;		770 169 kr	
Summa totala kostnader;		5 966 282 kr	

7.2 Grundskolan: Tidsplan och kostnader

1. Styrning och ledning av verksamheten – skapa förutsättningar för studiehandledningen på skolorna				
VT-20	HT-20	VT-21	HT-21	VT-22
Arbeta fram centrala riktlinjer för studiehandledning	Implementering hos rektorer och lärare	Följs upp Utvärderas och revideras	Följs upp	Utvärderas och revideras
Studiehand-ledare i kompetens-teamet, 10% Följs upp	Studiehandledare i kompetens-teamet, 10% Följs upp och utvärderas	Studiehand-ledare i kompetens-teamet, 10% Följs upp	Studiehandledare i kompetens-teamet, 10% Följs upp och utvärderas	Studiehand-ledare i kompetens-teamet, 10% Följs upp och utvärderas
Förberedelse-tid för insats	Samordnare, 10% på 31 skolenheter Följs upp	Samordnare, 10% på 31 skolenheter Följs upp och utvärderas	Samordnare, 10% på 31 skolenheter Följs upp	Samordnare, 10% på 31 skolenheter Följs upp och utvärderas
Kostnader				
Studiehandledare kompetensteamet, 10%				145 000 kr
Samordnare på 31 skolenheter, 10% vardera				3 596 000 kr
Total kostnad:				3 741 000 kr
2. Undervisning och lärande - språk och kunskapsutvecklande arbetssätt				
VT-20	HT-20	VT-21	HT-21	VT-22
Workshop rektorer, heldag - Skapa förutsättningar för kollegialt lärande i SKUA Utvärderas				
Förberedelse-tid för insats	Fortbildning 74 förstelärare i SKUA, 7,5 Hp	Fortbildning 74 förstelärare i		

		SKUA, 7,5 Hp		
		Följs upp och utvärderas		
Forskningsprojekt SKUA inom NO, tre förstelärare Följs upp	Forskningsprojekt SKUA inom NO, tre förstelärare Följs upp	Forskningsprojekt SKUA inom NO, tre förstelärare Följs upp	Forskningsprojekt SKUA inom NO, tre förstelärare Följs upp	Forskningsprojekt SKUA inom NO, tre förstelärare Utvärderas
	Förberedelse-tid för insats	Kollegialt lärande på 31 skolor, EFF och grundsär	Kollegialt lärande på 31 skolor, EFF och grundsär	Utvärderas
Kostnader				
Utbildning/workshop rektorer, heldag				39 000 kr
Fortbildning i SKUA, 7,5 Hp för 74 förstelärare (utbildning + kollegialt lärande)				620 000 kr
Litteratur				105 000 kr
5% ersättning av tjänst för 74 förstelärare för ett och ett halvår				3 900 000 kr
5 % ersättning av tjänst för tre förstelärare för två år				265 500 kr
Totala kostnader				4 929 500 kr
Skapa likvärdighet för ämnet svenska som andraspråk				
VT-20	HT-20	VT-21	HT-21	VT-22
Arbeta fram centrala riktlinjer för ämnet svenska som andraspråk i arbetsgrupp	Implementering hos rektorer och lärare på en heldagskonferens	Följa upp, utvärdera och revidera centrala riktlinjer		Följa upp, utvärdera och revidera centrala riktlinjer
Förberedelse-tid för konferens	Konferensen utvärderas samma dag			

Heldags workshop + fortbildning för rektorer via Uppsala universitet				
Dagen utvärderas.				
Ämnes-nätverk i sva	Ämnes-nätverk i sva	Ämnes-nätverk i sva	Ämnes-nätverk i sva	Ämnes-nätverk i sva
Följs upp och utvärderas	Fortbildning inom nätverket - fyra halvdagar via Uppsala universitet Följs upp och utvärderas	Följs upp och utvärderas	Följs upp och utvärderas	Följs upp och utvärderas
Kostnader				
Heldags workshop/fortbildning 50 rektorer				50 000 kr
Utbildning inom sva-nätverk, fyra halvdagar				120 000 kr
Litteratur				18 000 kr
Konferens heldag				70 000 kr
Total kostnad				258 000 kr
Processledare för 2,5 år, 50%				950 000 kr
Resor, nätverkskonferenser och logi för två				62 500 kr
Summa totala insatser				9 941 000 kr

7.3 Gymnasieskolan: Tidsplan och kostnader

VT 20	HT 20	VT 21	HT 21	VT 22
1. Styrning och utveckling av verksamheten Kompetensutveckling inom studiehandledning -fortbildning				
Upphandla med UU, planering och förbereda fortbildning "studiehandledning i skolan"	Genomföra fortutbildningen och uppföljning	Genomföra fortutbildningen och uppföljning	Kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte	Utvärdering och sammanställning.
Nätverk för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte för studiehandledarna				
Planera och starta nätverket. Välja en nätverksledare. Planera in tid, plats och tema för nätverksträffar.	Kollegialt lärande i didaktiska och digitalkompetens och erfarenhetsutbyte.	Kollegialt lärande i didaktiska och digitalkompetens och erfarenhetsutbyte.	Kollegialt lärande i didaktiska och digitalkompetens och erfarenhetsutbyte.	Utvärdering och sammanställning
<p>Under läsåret 2020, processledaren tillsammans med Programrektorerna och Verksamhetsutvecklarna på språkintröskning och Verksamhetsutvecklarna skriva:</p> <p>Gemensamma lönekriterier och arbetsbeskrivningar för studiehandledarna på språkintröskning. En AID-kod för studiehandledaren i Uppsala kommun kommer att efterfrågas.</p>				
Implementera och samordna studiehandledning i nationella program				
Kartlägga utvalda skolor. Planera och anmäla deltagare till seminariet (studiehandledning som brygga till lärande), via Uppsala universitet. Anställa och handleda en samordnare	Projektanställa studiehandledare i nationella program. Schemalägga studiehandledaren i 3-4 skolor, ca 2h/skola med en grupp 10-15 elever. Komma igång med studiehandledningen.	Uppföljning och utvärdering	Uppföljning och utvärdering	Utvärdera och sammanställa.

Skapa rutiner kring beställning av studiehandledning. Annonsera tjänsten studiehandledaren i 3 olika språk	Uppföljning och utvärdering			
Utveckla samarbetet mellan studiehandledare och ämneslärare på språkin introduktion				
Planera och anmäla deltagare till seminariet (studiehandledning på språkin introduktionsprogrammet den 30/3), via Uppsala universitet. Planering av att schemalägga en samplaneringstid mellan sthl och lärarn med start HT20	Uppföljning och utvärdering	Uppföljning och utvärdering	Uppföljning och utvärdering	Utvärdera och sammanställa.
Övergångar mellan skolformer en gemensam insats med andra skolformer				
Planering och samordning av nätverket mellan SYV på språkin introduktion och Komvux. Planering av tid, plats, innehåll och aktivitet.	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering. sammanställa
Insatser och kostnader				
Fortbildning i Studiehandledning i skolan				375 000 kr
Nätverksledare 10% Under två läsår				150 120 kr
Seminariet- Studiehandledning som brygga till lärande				36 000 kr

Projektanställning av 3 studiehandledare, 2 på 35% och en på 30% under två läsår. 100% x 28 000 x24	934 080 kr
Samordnare på 15% under två läsår	135 108 kr
Seminarier- Studiehandledning på språkintrödn	36 000 kr
Totalt:	1 666 308 kr

2. Undervisning och lärande

Fortbildning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

<p>Kartlägga skolorna för att välja vilka skolor kommer att påbörja med insatsen (har högst antal flerspråkiga elever, elevresultat och behovet av insatsen.</p> <p>Val av handledare i SKUA.</p> <p>Upphandling med UU angående inom SKUA</p>	<p>Fortbilda grupp1: handledning i SKUA 7,5 Hp (ca 25- 30) förstelärare/ämnesledaren via språkintrödn, nationella program och studiehandledare</p> <p>Uppföljning och utvärdering av processledaren.</p>	<p>Fortbilda grupp1: handledning i SKUA 7,5 Hp (ca 25- 30) förstelärare/ämnesledaren via språkintrödn, nationella program och studiehandledare</p> <p>Genomföra kollegialt lärande inom SKUA i de första skolorna.</p> <p>Uppföljning och utvärdering av processledaren och handledaren</p>	<p>Fortbilda grupp2: handledning i SKUA 7,5 Hp (ca 25- 30) förstelärare/ämnesledaren i nationella program</p> <p>Genomföra kollegialt lärande inom SKUA i de första skolorna.</p> <p>Uppföljning och utvärdering av processledaren och handledaren</p>	<p>Fortbilda grupp2: handledning i SKUA 7,5 Hp (ca 25- 30) förstelärare/ämnesledaren i nationella program</p> <p>Processledaren sammanställer utvärderingar</p>
Insatser och Kostnader				
Fortbildning i SKUA 7.5 Hp via Uppsala universitet för ca 50–60 handledaren i två steg.				600 000 kr

Litteraturkostnad 60x 3000	180 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare i utbildning SKUA under 2020–2021. 10 dagar/läsåret	450 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare i utbildning SKUA under 2021–2022. 10 dagar/läsåret	450 000 kr
Vikariekostnad för 25–30 deltagare under handledning av det kollegiala lärandet inom SKUA och i nätverket under 2021–2022. 10 dagar/läsåret	450 000 kr
Workshop för 25-30 rektorer inom SKUA	30 000 kr
IKT-pedagog på 50% för denna insats och studiehandledning på modersmålet	250 000 kr
Totalt	4 570 000 kr

3. Förutsättning för lärande och trygghet Kompetensutveckling inom elevhälsoteamet

Planera och förbereda kompetensutveckling inom TMO i de utvalda skolorna. Planera utbildning inom "Skolsocialt arbete och elevhälsan 7.5hp" med centrala elevhälsan, rektorer och Stockholms universitet. Anmäla deltagare till kursen i samverkan med centrala elevhälsan	Genomföra kompetensutveckling inom TMO. Uppfölja och utvärdera	Genomföra kompetensutveckling inom TMO. Genomföra utbildning Uppfölja och utvärdera	Genomföra kompetensutveckling inom TMO. Genomföra utbildning Uppfölja och utvärdera	Utvärdera
Insatsen och kostnader				
TMO, en och halv grupp för ca 53 deltagare				94 000 kr
Fortbildningen för 20 deltagare, resor och litteratur				360 000 kr

5% ersättning av tjänst för 20 deltagare under ett läsår		550 440 kr		
Totalt		1 004 440 kr		
2. Bedömning och Betygsättning				
Utveckling av bedömningsmaterial "Bygga svenska material" och i SFI för analfabetsgruppen				
Planera samordna en nätverksgrupp mellan nätverksledare på språkintröduktion och nätverksledare på FBK. Planera träffar mellan ämneslärare i SVA och alla ämnesnätverksledare i andra ämnen. Planera samordna en nätverksgrupp mellan nätverksledare på språkintröduktion och på SFI.	Skapa tydliga rutiner mellan olika skolformer när det gäller övergångar. Bearbeta bedömnings materialet "bygga svesvka materialet" och bedömningsmateri al för SFI utifrån SFI- kriterier. Delta i gemensammawork shop med vuxenutbildningen insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering Genomföra insatsen, uppföljning och utvärdering	Genomföra insatsen, uppföljning, utvärdering och sammanställ ning
Insatser och kostnader				
Nätverksträffar mellan SVA läraren på FBK och SPRINT, 4 gånger under två läsår		96 000 kr		
Nätverksträffar mellan SVA läraren och ämnesläraren på FBK och SPRINT, 4 gånger under två läsår		240 000 kr		
Totalt		336 000 kr		
Processledare på 100% under två och halv år		1 876 500 kr		
Totala kostnader:		9 453 248 kr		

7.4 Vuxenutbildning: Tidsplan och kostnader

1. Styrning och verksamhetsutveckling/ Nätverk för att kvalitetssäkra processer i övergångar mellan gymnasiet och vuxenutbildningen (gemensam insats)	
Vårterminen 2020 till höstterminen 2021	Vårterminen 2022
<ul style="list-style-type: none"> • Planering och samordning av nätverket mellan gymnasieskolan och Vuxenutbildningen. • Planering av tid, plats, innehåll och aktivitet. • Uppstartsmöte i februari á 4 timmar och därefter 10 nätverksträffar á 3 timmar/tillfälle. • Processledaren leder träffarna fram tom hösten 2021 slut och fasas därefter ut från gruppen, men fortsätter att följa den under våren 2022. 	Processledaren följer gruppen och säkerställer att samarbetet kring övergång mellan skolformerna kvalitetssäkrats.
Insatsen och kostnader	
<i>Inom parantes vad som avser båda skolformerna</i>	
2 studie- och yrkesvägledare från vardera skolformen á 10 % var under två år	233 520 kr (467 040 kr)
Studiebesök för nio pers. inkl. resor och ev. logi	50 000 kr (100 000 kr)
Föreläsare och övriga kringkostnader	35 000 kr (70 000 kr)
Totalt	318 520 kr (637 040 kr)
1. Styrning och verksamhetsutveckling/ Samordning kring elevers insatser inom arbetsmarknadsförvaltningen	
Vårterminen 2020 till höstterminen 2021	Vårterminen 2022
<ul style="list-style-type: none"> • Planering och samordning av nätverket mellan vuxenutbildningen och arbetsmarknadsavdelningen • Planering av tid, plats, innehåll och aktivitet • Uppstartsmöte i mars á 4 timmar och därefter en nätverksträff i månaden från april 2020 till december 2021 • Processledaren leder träffarna fram till höstterminen 2021 slut och fasas därefter ut från gruppen, men fortsätter att följa den under våren 2022. 	Processledaren följer gruppen och säkerställer att samarbetet kring övergång mellan skolformerna kvalitetssäkrats.
Insats och kostnader	
Studiebesök och omvärldsspaning för 6 pers. inkl. resor och ev logi	70 000 kr
Föreläsare och övriga kringkostnader	20 000 kr
Totalt	90 000 kr

2. Undervisning och lärande/ Fortsatt kvalitetsarbete med fokus på andraspråkselevers möjligheter att lära				
Våren 2020	Hösten 2020	Våren 2021	Hösten 2021	Våren 2022
Kompletterande utbildning 1: 3 Utbildningstillfällen 28/1, 10/3, 5/5 plus en rektorsträff Start för utbildning 2: 3 utbildningstillfällen 4/2, 17/3, 12/5 plus en rektorsträff 4 timmar per individ utbildningstillfälle samt 1,5 timme per vecka avsatt för förberedelser och reflektion	Fortsättning för utbildning 2: 3 utbildningstillfällen 22/9, 13/10, 17/11 plus en rektorsträff Start för lärarutbildning 3: 3 utbildningstillfällen 29/9, 20/10, 24/11 plus en rektorsträff 4 timmar per individ utbildningstillfälle samt 1,5 timme per vecka avsatt för förberedelser och reflektion	Fortsättning för utbildning 3: 3 utbildningstillfällen 26/1, 2/3, 4/5 plus en rektorsträff Riktad utbildning för ett antal lärare (lärledare) per skola Grupp, grupp 2 och grupp 3 Lärledarutbildningen är ett sätt att implementera insatsen 4 timmar per individ utbildningstillfälle samt 1,5 timme per vecka avsatt för förberedelser och reflektion	Fortsättning på riktad utbildning för ett antal lärare (lärledare) per skola, grupp 1, grupp 2 och grupp 3 4 timmar per individ utbildningstillfälle samt 1,5 timme per vecka avsatt för förberedelse och reflektion	Säkerställa att Uppsala kommuns vuxenutbildning har ett systematiskt kvalitetsarbete gällande utbildning för nyanlända och flerspråkiga elever
Insats och kostnader				
Lärargrupp 1 vt 2020, 3 tillfällen, ca 30 pers. inklusive rektorsgrupp 1 tillfälle			442 000 kr	
Lärargrupp 2 vt 2020/ht 2020, 6 tillfällen, ca 30 pers. Inklusive rektorsgrupp 2 tillfällen			884 000 kr	
Lärargrupp 3 ht 2020/vt 2021, 6 tillfällen, ca 30 pers. Inklusive rektorsgrupp 2 tillfällen			442 000 kr	
Framtagande och genomförande av lärledarutbildning			832 000 kr	
Totalt			2 600 000 kr exkl. moms	

3. Bedömning och betygssättning/ Nätverk för svenska som andraspråkslärare och sfi-lärare inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen (gemensam insats)	
Vårterminen 2020 till höstterminen 2021	Vårterminen 2022
<ul style="list-style-type: none"> • Planering och samordning av nätverket mellan gymnasiet och vuxenutbildningen • Planering av tid, plats, innehåll och aktivitet. • Uppstartsmöte i mars á 4 timmar och därefter nio nätverksträffar á 3 timmar/tillfälle. • Processledarna leder träffarna fram till höstterminen 2021 slut och fasas därefter ut från gruppen, men fortsätter att följa den under våren 2022. 	Processledarna följer gruppen och säkerställer att samarbetet kring övergång mellan skolformerna kvalitetssäkrats.
Insatser och kostnader	
20 % sva-lärare (2–4 sva-lärare från gymnasiet respektive vuxenutbildningen)	120 000 kr
20 % sfi-lärare (2 sfi-lärare från gymnasiet respektive vuxenutbildningen)	120 000 kr
Föreläsare och övriga kringkostnader	50 000 kr
Studiebesök, 9 pers. inkl. resor och ev. logi	70 000 kr
Totalt	360 000 kr
Processledare på 100% under två och halv år	1 770 000 kr
Totalt	5 138 520 kr